

Dr. Marczell Mihály:
„PREFEKTUSI ÓRÁK”:

Tanári kézikönyv bőséges vázlata
(feldolgozási tervezet az
Esztergomi Ferences Internátus céljára;
1957)

II. gimnáziumi osztály

Fő cím:

Eszmények és élmények

V. sorozat: pedagógia
(Általános bevezetés eléje olvasása szükséges: 1. kötet!)

122. kötet

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
Bevezetés	3
REGGELI IMA	3
A/ Hogyan nevelnek az eszmények?	5
1. beszéd: Mik az eszmények?	5
2. beszéd: Az anyagi ember?	6
3. beszéd: A tudós ember?	7
4. beszéd: A művész ember?	7
5. beszéd: Az erkölcsi ember?	8
6. beszéd: A szociális ember?	8
7. beszéd: A vallásos ember?	9
8. beszéd: A helyesen látó... ..	9
9. beszéd: A készségesen követő... ..	10
10. beszéd: Az istenivé magasztosuló... ..	10
B/ Hogyan nevelnek az élmények?	11
1. beszéd: Mik az élmények?	11
2. beszéd: Az élmények felhalmozása	12
3. beszéd: Az élmények feltámadása	12
4. beszéd: Az élmények titkos dinamikája	13
5. beszéd: Az élmények osztályozása	14
6. beszéd: Az öröklés problémája	14
7. beszéd: A szerzés problémája és metodikája	15
8. beszéd: Az „uralom” problémája	16
9. beszéd: A lélek dinamikája	17
10. beszéd: Az „újjászületés” lehetősége és a krisztusi evangélium	18
C/ Hogyan alkotnak életet a felénk táruló és bennünk sodródó energiák?	19
1. beszéd: Az „életfények” és az „Életfa” útmutatása	20
2. beszéd: Az újjálobbant „életfények”	20
3. beszéd: A mi életünk alakulásának filmtekerese	21
4. beszéd: A naggyálevés ősi vágya	21
5. beszéd: Példaképek és utáztatok	22
6. beszéd: „Per minima – ad maxima”!	23
7. beszéd: „Per materialia -ad spiritualia!	24
8. beszéd: „Per gratiam – ad vitam sanctam”!	25
9. beszéd: „Per naturam Dei” – ad „naturam divinam”!	25
10. beszéd: „Per vitam divinam” – ad vitam aeternam!!	26

Bevezetés

Ez az anyag – reáépítkezve az előző év tárgyi tartalmára-módszertanilag akarná megfogni azt a kérdést: **hogyan valósíthatja meg, illetve hogyan kezdeményezheti az ember az Isten gondolta „isteni ember” életképének kialakítását?...**

Természetes, hogy itt **mindig kétféle ható**, az eszmény és az élmény vizsgálendő; mégpedig úgy, hogy a **természetes ember** kimunkálásán fejlődjék ki a **természetfeletti ember** („Homo **creatus**”: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette...” – 1Móz. 1,27; et „homo **sanctificatus**”: „...élő reménységre szült ujjá (Isten) minket: arra a romolhatatlan, szeplőtelen, hervadhatatlan örökségre, amely számotokra van fönntartva a mennyben” (1Pét. 1,4). – Ennek a cél-nak elérésére állítandók be: a **természetes élő eszmények, élmények** és a természetfeletti kiteljesedett **szent egyéniségek**. Ez utóbbit segítse a kegyelmi élmények sora!

Az egész év anyagának az legyen a vezető gondolata: **kifejlesztendő minden Isten adta természetes élettalantum, hogy ebből bontakozzék virágzásba – a kegyelem égi televényének erejéből! – az „isteni ember” gyönyörű képmása.**

Lássuk most – az **egész** tervezetet. – A vázlatokhoz **olvasható**: bármelyik pedagógiai mű – az **eszmények és élmények** kérdéséről (Pl. **Barabás F. dr.**: „Az élmények értéke”...). – **Szépirodalomban Burnett**: „A kis lord”. Továbbá: **Herceg F.**: „Bizánc”... **Élmények** szempontjából: bármelyik **Ibsen** mű; azután **Molnár F.**: „A vörös malom”, **Bourget**: „A tanítvány”, **A.Gide**: „La symphonie pastorale”; **Bibó**: „Süt a nap”, **Móricz Zs.**: „Légy jó mindhalálig”; **Molnár F.**: „A Pál utcai fiúk”; „Zászlónk” évfolyamai... stb. stb.

* *

REGGELI IMA

Írta: Paul Verlaine

Fordította: Kálnoky László

Uram, hallgasd meg imám, melyet szajkózva mondok,
Utánad, végtelen Bölcsesség; amidőn
végórák közeleg, virraszt atyai gondod,
a szereteted kísér túl téren és időn.

E szörnyű boldogság titokzatos kegyelmén
töprengve, százszor is gyötörtem a fejem,
de mindig porba sújt és megzavarja elmém
a tudat, hogy szeretsz túl időn és helyen;

gondot viselsz reám, tudom, amíg csak élek,
végórák Általad lesz boldog és nyugodt,
előbb teremtettél lakóhelyet a lélek
számára s azután az univerzumot.

Hallgasd meg hát imám, hisz ez foglalja szóba
szívem köszönetét és jámbor óhaját,
a költő ajakán csendül fel így az óda,
anya csókolja így a gyermeke haját.

Add, hogy tetszésedet megnyerjem s erre törvén
boldog legyek, habár az öröm oly kevés,
durvák az emberek, keményen sújt a törvény
s majd fenn a mennyben is, hol nincs több szenvedés,

a fényes szenteket csodálva s egyre feljebb
a végtelen öröm karján, Atyám, Veled,
óh adj erős hitet, hogy bátran elviseljek
akár ezer halált, ha Te úgy rendeled;

s adj irgalmas hitet, mit másokért a részvét
s saját hibáimért kegyes haragja füt,
szeressem a bűnöst, de gyűlöljem a vétkét,
szeressek másokat, ha nincs is hitük;

és adj szelíd hitet, amely könnyekre indít,
mert annyi szenvedés marad hatástalan,
hasztalanul árad a kegyelem, ha mindig
tékozlom az időt és pusztítom magam;

Szent Lelked őrizzen, hogy buzgalmas hevében
vigyázatos legyenek, mérsékelt hajlamú:
rendezd el úgy Uram, hogy szolgáljanak szívében
a bizalom mellett megférjen a gyanú.

Mi a mérték? Mi a fontos? Nevelj meg engem,
hogy életem nyugodt s botránytalan legyen;
égi törvényszéked előtt ne szerepeljen
se vádiratban, se ítéletben nevem;

szegény tévelygőket, jó példammal tanítván,
vezessem közelebb Hozzád, hadd lelje fel
atyját a gyermek és mesterét a tanítvány
s mit érdemem szerez, Tiéd lesz a siker;

s ha hozzájuthatok a szükséges javakhoz
s emberség, türelem, kötelesség meleg-
házadba ültetve nemes gyümölcsöket hoz,
jótetteimben is Téged szeresselek;

gyarlóságom lesújt, engeddd, hogy leboruljak,
amíg tart életem, e nagy Tökély előtt,
amíg megrészegült érzéseim kimúlnak,
míg elpusztul a szív, a szenvedély, a góg,

míg elpusztul az ész; szegény reszketve lázadt
parancsod ellen, mely az igaz útra vitt,
hol örök béke vár és tiszta szent alázat;
ő védte makacsul förtelmes álmait;

nehéz álmát gyakran zavarják visszatetsző
beszéddek, horkant és nyújtózkodik, hamis
elméleteket gyárt, képtelen terveket sző.
Óh, pusztítsa el hiú agyam s a szívem is!

Helyet a léleknek, mely hiszi és megérti,
hogy ő a földolog, mit Isten számba vesz;
helyet neki, Uram, mert a remény vezérli,
hogy Nálad egykoron örök lakása lesz!

Legyen mindig buzgó szolgálatodra kész e
lélek s szent trónodnál adasz helyet neki.
Legyen az ima a kismadár mohafészke,
hol tollait a nap fényében fürdetsi,

vagy legyen az ima a bárány hűvös akla,
hol ugrál és fénysávok árnyában füvet harap,
mikor a széna közt bogár zúg s a falakra
tüzet szór délidőn a júniusi nap,

add, hogy a jó imát mindig mondani tudjam,
a városokban is, az emberforgatag
sodrában, míg e szent szavak mögül kibuggyan
őszinteségem, e kristályvizű patak:

tükrében a halál, sötét bűn, tiszta bánat,
kegyelem forrása, utolsó menedék;
adj imát, hogy zúgó, keserű folyamának
hullámai lelkem az ég felé vigyék.

Örök hóhéromul a lelki gyötrelem les,
vízpróbám lesz a könny és tűzpróbám a vág,
hiányérzet kínoz s mint elhagyott szerelmes,
körmöm éle alig hegedt sebembe vág;

mint a homoktölcsér száguld át a patakban
lezúgó záporon a torz karja körbe csap,
a nagy víz közelén lecsillapíthatatlan
szomjúság emészt az ólmos ég alatt,

de tudom, hogy folyóm célja az örök élet
s langyos hulláma lágy ringással visz, amíg
állhatatossága jutalmaként e lélek
eljuthat isteni kegyes szerelmedig!

A jó halált, melyért meghaltál a keresztfán,
adjam zálogul a feltámadás előtt.
Sok gyengeségemért nagy irgalmad, ha megszán,
nehéz küzdelmemet segítse meg erőd!

Irgalmazz Uram, hogy megmenthessem a lelkem,
melyért szörnyű halált haltál a Golgotán
s imádandó szíved művét tovább emeljem;
tekintsed gyermeked érdemét, óh Atyám.

*

A/ Hogyan nevelnek az eszmények?

1. beszéd: Mik az eszmények?

Bev.: A „jó”, az „igaz”, a „szép” magával ragad. Azért hangzik a közismert tétel: **szép az, ami érdekek nélkül tetszik.** – De ez áll az igazra és a jóra egyaránt. A tetszés azonban – vonzás is! Törünk arra, ami értékesebb. – Hát az ember fejlődő életében van-e olyan **kívülről fekvő**, de **befelé ható** valóság, amely magával ragadja és utánzó tevékenységre indítja a sokszor tehetetlennek látszó embert?... A fe-

lelet így hangzik: **tételszerű és életben mutatkozó eszményeknek** mondhatók az ilyen indítók. – Lássuk ezeket egyenként. Megállapításaink így fejezhetők ki két tételben:

1. Indító hatók: az eszmei eszmények.

a) Ezek legelseje: a **diadalmos világszemlélet** (Olvasd: Prohászka „Diadalmos világnézet” c. művét!). Ez eszmei összefogás, de eszményi életre indító erőforrás. **„Euangelion”**.

b) Ezek sorában egymás után jönnek: a **hazafias életeszmék**, majd a **munkaszeretet eszménye** stb. stb.

c) Végül a lélek-kincseket embertestvéreknél szóró **szeretet eszménye**. Olvasd csak: „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet. Törekedjete a szeretetre!” (1Kor. 13,13).

2. De erősebben vonzó: a személyes eszmények.

Itt azzal lehetne kezdeni: mindennél nagyobb, erősebb hatónak tűnik fel: az **élő élet**. – Érdemes fejtegetni: az isteni élet szolgálatában a kegyelem mint **égi valóság** a döntő; tehát az élő ember életét is az **élő emberek eleven** példája ragadja meg. Ilyen élethősök a következők.

a) **Nemzetek nagyjai**. – Szt. István, Szt. Imre, Nagy Lajos, Rákóczi, Petőfi stb. – Minden nemzet és minden kor termel ilyen eszményeket.

b) A **tudomány és művészet, továbbá a gazdasági élet nagyjai**. – Pasteur, Pascal, Einstein stb. stb. Beethoven, Mozart, Verdi, stb. stb. R. Scott, Kolombusz stb. stb. Palestrina, Michelangelo, Calderon, Bourget stb. stb. Marx stb. stb.

c) A **szentek élő alakjai**. – Ifjú szentek, megtérő szentek, mártírok stb. Sorozatuk és hatóerejük közismert (fejtegetendő!!).

Az a.b.c. pont olyan módon teljesítendő, hogy egy-egy élő személy valami egészen kiemelkedő magaslaton álljon és **így – hívogasson...** De azt is ki kell pontozni, hogy **hogyan** követhetem őket **talentumaim** figyelemre méltatásával! (Ez azután egészen **egyéni** lehet!) – Jelszó legyen: si potuerunt hi et hae, cur non tu, amice mi??

Bef.: Figyeljük az életet! Hallgassuk az **eszmények** titkos szavát és kövessük **életalakításra** indító hívogató ékes dalát.

2. beszéd: Az anyagi ember?

Bev.: A kérdés: életeszmény lehet-e az anyagi ember? Kérdés: kit értünk anyagi emberen? Rövid felelet ez: olyan valakit, akinek „nemesi címerét” kés és villa, egy pár tormás virsli és egy pohár sör alkotná... Pogány világban: ezek „Gea gyermekei” és „Bacchus – Venus házanépe”... Lehetnek-e ezek életeszmények?

1. Nem lehetnek eszmények, mert a földre húznak.

Sokszor hangsúlyoztuk az előző évi megbeszéléseken, hogy az élet sodra **felfelé ívelő** és **bontakozó** (Lásd: I. oszt. anyagát!). – Mi valóban az „anyagi ember” életvonala?

a) Lefelé a földre húzó... Noha a földön és földből élünk, nem szabad **teljesen és kizárólagosan** a földön és csak a földből élnünk... A **szellemi életünk** magasabb rendű (értelem, akarat, érzelmek világa felé vonzanak. Ezt nem szabad figyelmen kívül hagynunk!) **Csak** a föld élvezése **anyagivá** silányít.

b) Szárnyát szegő az égbe való törésben... A vak és túlméretezett földi ballaszt ugyanis nem enged a szellemi magaslathoz. Pedig ezek az emberek igénye. Még akkor is áhítoztak, ha a test túlzott követelése mellett látszólag elnyomatnak (Lásd: ösztönember-életek. Ez is **vágyik** a magasba: pl. O. Wilde: „De profundis” stb.)...

2. Nem lehetnek eszmények, mert a szellemiektől elszakítanak.

Az eszmény értelmezésénél figyelembe veendő: a **teljes ember** életét kell megragadni és maguk felé vonzani k.

a) A „testi ember” – csak része az **egész embernek**. Még úgy is, ha csak az **egészséges ember** akar – sportok nyomán!- életeszménnyé lenni. Csak az az igazság: mens sana in corpore sano. Tehát: legyen egészséges a test, hogy **dolgozni tudjon benne a lélek!** A testi élet ereje a lélek dolgozásának feltétele.

b) Az **egész ember** – a test és lélek együttesének harmóniája. A test ház és eszköz. A lélek a lakó és irányító erő. Ezt a viszonyt állandóan szem előtt kell tartani és így lehet majd a helyes életeszmény megtalálni!

Bef.: Sohase felejtse ezt a mesteri mondást: „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is,

de lelke kárt szenved?” (Mt 16,26). A „ház” legyen gondozott, de a „lakó” legyen a „ház ura”!

3. beszéd: A tudós ember?

Bev.: Most már olyan területre léptünk, ahol „levetett saruval” kell járni... (Lásd: 2Móz. 3,5). Miért? Mert itt már a **szellem** tevékenysége érvényesül. Ez a törtétes pedig teljesíti az isteni parancsot, amely így szól: „... uralkodjatok a földön...” (1Móz. 1,26).

1. Mi a tudós ember jellemvonása?

Alapvonalat így jellemezhetünk: „evezz a mélyre” (Lásd: Lk 5,4). És ez a mélységekre hatolás több fokozatot mutat.

a) Első fokozat: a **felületszemlélés** (tapasztalat). Az emberi szellem előtt feltárul a nagy világ és **leltárszerűen** felveszi az adatokat.

b) Második fokozat: az **oknyomozó törvényszerűség-kutatás** (tudományos elmélyedés). Ez már magasabb szellemi tevékenység, mert szerepet talál benne az **absztrakció** és a **belső kapcsolat keresés** (okok sora!!).

c) Harmadik fokozat: a **gyakorlati életre való átalkalmazás**. Ez az erők átvitelének és értékesítésének szellemi tevékenysége.

d) Negyedik fokozat: a **véges és Végtelen egyensúlyának megkeresése**. Ez aztán kettős vonalú. Először: reá vezetőds a Végtelen létére, majd: a véges és Végtelen kapcsolatainak keresése (természetes istentan; theodicea!).

2. Mi a tudós nyomán járó ember hivatása?

A tudós már felébreszthet bennünket követést igénylő vágyakra, de kérdés: mire terjedhet ez ki?

a) Az alapfok: az igazságkeresés vágyának felébresztése. – Ez ugyan lehetőségekben mindenkiben él, de **lendületes tevékenységgé** csak később alakul. – Ne felejtse: a lényeges élettalantumokat **mindenki** birtokolja. Csak fokozati a predestináció elkülönése.

b) A középfok: az igazságkeresés **munkájának** és **áldozatosságának** megszeretése. – Itt a lélekhangulat: lemondani sok alanyi előnyről, hogy dolgozhasson az ember szellemisége.

c) A felsőfok: teljes, egyirányú munkábaállítás egy-egy tudományos igazságkutatás szolgálatában. – Ez a **részlettudomány**. – Kinek-kinek tehetsége szerint más és más a hivatása. Érzékeid vannak (talantumok!): a fizikához – ez legyen kutatómunkád alapvonala! Vagy a testi erőid és szellemi adottságaid a gyakorlati élet felé sodrítanak, akkor **ebben** az irányban légy **részletkutató**...

Bef.: Itt már érdemes munkát végezhet a diák! – Az **iskola** kielemezi belőle a kutató szellem **egyéni talentumát** és **reá neveli** ennek szolgálatára.

4. beszéd: A művész ember?

Bev.: Művésznek mondjuk, aki „teremti” a szépet, hogy „érdek nélküli tetszést” váltson ki belőlünk. – Ha az „anyagi ember” rövid jelképe a „föld és terméke”, ha a „tudós ember” életvágya az igazság birtoklása (ezért jelképe az athéni bagoly!), akkor a művész alkotó szelleme a széppel foglalkozik és töltkezik. Lehet ez táj, virág, akkord, alak, szobor, épület stb. stb. – Miben, miért és mennyiben lehet életeszmény a **művész ember**?

1. Eszmény lehet azért, mert a szépet szolgálja.

Persze itt is kettős a vonal. – Lehet szépet szolgálni, hogy teremtem az alaktalan kőből, ércből a szobrot, kelyhet..., de lehet szolgálni úgy is, hogy tanítva nevelek mást a szép észrevételére és élvezésére.

a) Az elsőt – a művész végzi. Itt azután idézendők az építészeti, képzőművészeti, irodalmi, zenei remekművek, melyek az emberi szellem kiemelkedő produktumai.

b) A másodikat – minden ember szolgálja. Tanulmányozza a szép történetét és oktatja az emberek seregét. – Sőt azt is végezheti, hogy az esztétikai értéket fejleszti hallgatóiban (bemutatás, oktató figyelemfelhívás...).

2. De csak addig, amíg a Legszebb eszményének alázatos imádója.

Az **eszményi szépről** tudni kell, hogy ez sem teljesen függetlenül álló „öncélúság”. **O. Wilde** állítja az ellenkezőt („Dorian Gray” **előszavában**), de csak tételszerűen mondja és semmivel sem bizonyítja. – Mi az igazi szép valósága?

a) Maga a tökéletes **Szép** az **Isten**. Lényeg: minden harmónia összessége! – Isten fogalmát is

ilyenformán közelíti az ember: minden tökéletességet Benne összpontosít.

b) Ezt mint vetületet kutatja és igényli az ember. – Az ember az Isten képe. A képen fel kell fedezni **az eredeti vonásait**. Ami az Istenben teljes, az az emberben képszerű.

c) De **ehhez** vezethet az **erkölcsien szép** emberi élet. Azért a legszebb az erkölcsi szép, mert önalakította produktum. – Ha tehát **ezt** lerontaná, akkor nem vezet a Legigazibbhoz, a **Legszebbhez** és így nem szolgálja az igazi életet. – Jól jegyezd meg: az élet igazi művésze az, aki az **életművészet** magaslatára segít.

Bef.: A teremtett világ szépsége – a Vételen Istenből kapott gyönyörűségek fölcstillanása.

5. beszéd: Az erkölcsi ember?

Bev.: Az életet szolgáló ember igen gyakran az igazzal, a széppel, az ontológiai jóval foglalkozik... De az **emberi élet** igazi, belső harmóniáján – az erkölcsi ember dolgozik. – Mi az értéke?

1. Teremtője gondolatainak megfelelően önmagán dolgozó.

Az isteni élettervben bontakozó a nagytermészet és fejlődve alakuló az emberszemély. Az elsőt az isteni törvények előtti **kényszerű behódolás**, a másikat az isteni törvények felé való **készséges odahajlás** adja.

a) A személyes ember tehát **megismeri** élethivatását. – Ez a szellemnek találkozása az isteni törvényekkel (találhatók: a természetben és a természetfeletti kinyilatkoztatásban).

b) De a megismerő ember a megismerteket magára nézve **kötelezőnek** tudja és **megvalósítja**. Itt a **voluntarium** problémája értelmezendő. – Mindenben annyiban felel az ember, amennyiben **önelhatározó** a szellem (kényszer, lelki kényszerek, „életterhek” és bűnös szokások magyarázata...).

2. Ebben a munkában mindnyájunkat magával ragadó.

Az erkölcsi életet élő ember lehet és valóban igazán **életeszmény**. Még akkor is, ha **csak a természetes életsíkon** mozog, de még inkább, ha a **természetfeletti magaslatra** emelkedik.

a) Maga felé húz – a természetes életerkölcöt élő ember... Ebben sok a csodálat! (Lásd: Szókratész, Cato, Epiktétosz, Marcus Aurelius stb. – Más vonalon, a heroizmus erkölcsi vonalán: Leónidász, a marathoni futó stb.stb.).

b) De magához ragad – a természetfeletti életet élő isteni ember. Ez már a tökéletes ember. Az a típus, amely a **szent emberben** talál kiteljesülést. Itt azután különösen az **ifjú szentek** alakjai rajzolandók meg. Mégpedig úgy, hogy egy-egy kivételesen kiugró jellemvonásukat állítjuk **erkölcsi** példaképül (ezért az ifjú szentek életének **ilyen szemszögből való** olvasása nélkülözhetetlen!). – Fontos azután az is, hogy az ifjúság elé inkább a **pozitív** erények állítandók.

Bef.: Befejező gondolat legyen: az igazi, az erkölcsi ember kidolgozása az élet legnemesebb feladata.

6. beszéd: A szociális ember?

Bev.: A III. osztály anyaga az „én és közösség” szélesen teregetendő problémája. – Most **csak** azt kell megválaszolnunk: hogyan áll elénk mint **életeszmény** a szociális ember? – Ennek lényege lelki értelemben: **nagy embercsaládban élünk, ahol igazi Atyánk az Isten**. – Életvalóság pedig ez: **adok és veszek, hogy kölcsönös támogatásból alakuljon ki az igazi élet**.

1. Példaképünk lehet és legyen a „mindig adó”.

Mit jelent ez?

a) Minden ember birtokló. – Van, akinek teltebb a „fizikai zsákja”. Legyen ez – tárva tartott!

b) Soknak lelki tudással gazdagított a birtokállománya. Legyen ez az ember – fényszórára berendezett. A tudás fény; szórjon ebből a „fényhordozó”.

c) Egyesek lelke kivételes erkölcsi és vallási értékekkel telített. Szórjon ez ebből a kincsállományból. Jelszó: minden kincs szétszandó!

2. Így életünk léssen – mindig kapó. Mert nem szabad feledni, hogy **kapni** is kell. – Az ember nem teljesen független az embertestvérektől. Hiszen még a nagy természet is szolgálatára áll, mennyivel inkább szükséges az **élő embertestvérek** segítő szolgálata.

a) A kicsi korban egyenesen nélkülözhetetlen. Egyedül a **kis baba** olyan tehetetlen, hogy anyai gondozás nélkül elpusztul...

b) A növekedő gyerekember is szerető gondozásra, tanításra és nevelésre szorul. Kell, hogy kap-

jon, mert magára hagyatva nem fejlődnek élettalentai.

c) Az életben mozgó ember szintén reászorul a közösségre. **Alaptermészetünk** – közösségi; érthető tehát, hogy **életvonalunk** – a közösségből táplálkozik. – De jól jegyezd meg: csak azok felé fordul bőségesen mások adakozó lelke, akik tárt és szóró gesztussal kínálják másoknak lélekgazdagságukat.

Bef.: Kicsoda tehát a szociális ember? Az az eszményi életkép, amely bőségesen szór és így bőségesen kap.

7. beszéd: A vallásos ember?

Bev.: Az **életcsúcsra** emelkedése a Végtelennel való lélekkapcsolatban áll. A vallás tehát nem félelem szülte „kisebbségi érzés”, hanem a **szellem igényelte istenivé magasztosulás**. – Miben áll ez a vallásos életbeállás? Valójában mi ez?

1. Belekapcsolódás a Végtelen Isten életáramlásába.

Ez az egyéniség szolgálatának vonala. – Hogyan kell ezt szolgálni?

a) Elméletileg meg kell találnunk az Istenhez jutás kötelességét és módszereit. Az elsőt a kutatás végzi és a másodikat a vallásos élet biztosítja. – Lehet ebben sok elméleti nehézség és akadály (ateizmus érvei?)..., de győzedelmesnek kell lennie a **következetes** és **áldozatos** kutatás munkájának. Az igazság ez: „Inquietum est cor meum donec requiescat in Te”. – Szeretet az Isten!

b) Gyakorlatilag pedig reá kell nevelődnünk arra, hogy a Szeretet áramkörébe kapcsolódva, szeretetet sugárzó lelkiségünkkel pergezzük le földi életünket. Jól jegyezd meg: ez az a ferences élet, amely nem elméleti emelkedésekkel, hanem szeretetet adó leereszkedéssel léssen az égi Atya hűséges, odaadó és nemes gyermeknépe!

2. És más embertestvérnek is belelendítése ebbe az áramlásba.

Az egész élet-áramlásnak vonala: Istentől jöttünk és Istenhez térünk. Aki ezt az igazságot **életigazsággá** alakította, az úgy rendezte be földi életét, hogy az tudatos közeledés legyen az égi Atyához. – De ha ez az egyéni feladat, akkor ebben szolgálatot teljesíteni – mások javára!- szintén Isten iránti kötelesség. – Ámde hogyan tegye ezt az ember?

a) A vallásos gondolkodás terjesztésével. Tanító munka, ismeretátadás itt az első. Az ember szava, továbbá tudása, tolla, megnyilatkozása mindig olyan legyen, hogy a vallásos lelkület kivirágzását szolgálja.

b) Az egyes emberek vallásos vonalra való segítségével. – A szülők és nevelők feladata és feladat-teljesítési módszere kézenfekvő. – Ámde a munkahely, a társadalmi keretek együttese szintén alkalmas kínál ennek szorgalmazására. Azt szívesen megengedem, hogy a sok beszéd helyett többet érő a tett, de az is bizonyos, hogy okos szó és bölcs beszéd is igen sokat segíthet.

Bef.: Milyen módon lehet tehát életeszménynek teljes képe a vallásos ember? Úgy, hogy Isten-szeretet járja át lelkét és a szeretet teljességében éli életét.

8. beszéd: A helyesen látó...

Bev.: **Szemszögek** szerint látunk és **mércék mércéjével** mérünk. Kérdés: mikor látunk helyes szemszögből és mikor ítélünk helyes mérce szerint? – A kérdés azért fontos, mert az **eszmények látása és helyes megítélése** lesz alapja az eszmények értékes követésének.

1. Látni kell a mulandóság jegyeit.

A földiek felé forduló ember látása előtt feltárul a nagy mindenség.

a) Feltárul minden szépségével! Ne felejtsd: paradicsom az élet! Isten kertje. **Jól** látó – ezt látja. Csak arra vigyázz, hogy még többet is láss!

b) Ez a többlet pedig: a mulandóság jegye. A világparadicsom felett ott izzik Máne, Tekel, Fáresz!... **Minden mulandó!!** Tehát: **csak** eszköz az égiek, a végnélküliek megszerzésére. Feladat: **csak így használhatod!!**

2. Hogy nagyra értékeljük a végnélküliség jegyeit.

A mulandóság jegyét mutatja a változat és lehanyaglás. – Ezt mindenki hamarosan észlelheti. – De a természetfelettieknek **végnélküli jegyét** csak igényli, de nehezen látja az ember. Egyszerűen azért, mert ide **kegyelemmel áldott** „lélekszempár” szükséges. – Mit kell látnunk az életben?

a) Az **életet igénylő** vágyakozást. Mégpedig végnélküli élet vágyakozását. Legyen lélektartal-munk: kevés a földi élet!!!

b) Az **életet szolgáló** állandó erőfeszítést. Mégpedig itt is arra kell építkeznünk, hogy az élet **állandó, végnélküli** vonalának szolgálatába kell szegődnünk.

c) És végül **végnélküli értéket hordozó** természetfeletti kegyelemkiáradást... Ez a keresendő és értékesítendő **maximális élettartalom**. Ennek vágya, szolgálata és boldog birtoklása teszi **olyan látóvá** az embert, hogy a nagy természet minden parányán és mérhetetlen nagyságán meglátja a **mulandóság jegyét** és az emberi életben megsejti a **halhatatlanság** vonzását.

Bef.: Kinek szeme leszen helyesen látó? Azé az emberé, aki észreveszi a földiek mulandóságát és észleli az égiek végnélküli voltát. – Ez a helyesen látó ember.

9. beszéd: A készségesen követő...

Bev.: De miért rajzoljuk magunk elé az eszményeket? Csak elméleti-e ez a tétel? Nem! Az életben való értékesítés a főfeladat! – De hogyan megy ez végbe?

1. Feladatommal teszem a követést.

Az ember a világba, önmagába és egekbe tekintő lény. – Minden teremtett életadatból észleli és levonja a **benne rejtőző** életfeladat-törvényt; a Teremtőhöz való viszonyulásban **személyesen** is hallgatni akarja a kinyilatkoztatás igazságait. – Hogyan megy végbe ez a lélekodahajlás?

a) Megindul – a készséges hódolati vágy ébredésével. Az ember reádöbben arra, hogy **tudatos és akarással áldott élete** – szabad cselekvésekre képesíti. Ennek nyomán ébredezni kezd benne: mi volna a bennem valósítandó isteni terv?... Íme! Készség – a hallásra.

b) Folytatódik – a felfigyelő odafordulásban. De hol hangzik az isteni szó? Az természetes ismétlés: a természetben és a kinyilatkoztatásban. Mindkettőre kitérő fületem, hogy hallhassam az isteni igéket.

c) És betetőződik – a készséges befogadásban. Ámde a szóló és röppenő égi szó (lett légyen az a természetben, vagy kinyilatkoztatásban szóló) el ne szálljon lelkem felett! Gyűjtsem össze, hogy **életemet irányító igazságokká** legyenek!!

2. Erőfeszítő keménységgel végzem a mintázást.

Nagyon természetes, hogy – a szobrász példáját követve- nem elég az összehordott anyag és az eszme; **kemény munkát** igényel a műremek kialakítása (Pl. Michelangelo még a carrarai márványt is maga vágta és maga szállította...). – És ez a művészi „életmunka” hogy termeli ki az istenien élő ember életalakját?

a) Imádkozó lélekkel esdi le az isteni kegyelem természetfeletti ajándékát. Ennek mozzanatai:

α) lelki tisztulás (feledése – a múltnak),

β) kegyelemvétel (felfogása – az isteni kegyelemnek),

γ) kegyelmi élet (fohászokodó „égi légzés” – Carrel! – az Isten felé).

b) És állhatatos munkával cizellálja lelkének életképét. – Jól jegyezd meg: **istenivé lesz az ember:** „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek és elmeneküljete a romlottság elől, mely a bűnös kívánság által uralkodik a világon” (2Pét. 1,4)! Ezt jelenti az, hogy az isteni természet részese az ember!! – Ez az élet azután annyira átizzik az isteni Szeretet tüzétől, hogy átalakul a mártírelkek önáldozatáig, vagy átnemesedik – a la Szt. Teréz – a „szenvedés igényéig!” Csak kitartó legyen a munka!!

Bef.: Óvakodj ettől a lelkülettől: „Azért burjánzanak fel, mint a fű a bűnösök, s indulnak virágzásnak mind a gonosztevők, hogy elveszenek örökkön örökre!” (Zsolt. 91,8)! – De legyen olyanná füled, hogy álljon reá a Mester szava: „Akinek füle van, hallja meg” (Mk 7,16).

10. beszéd: Az istenivé magasztosuló...

Bev.: Az életstílusok legmagasabb rendűje: a **szent ember**. – Ne szűkítsük le a szentté avatottak keretére! Amint látni fogjuk: sok szent ember él a földön. – De kicsoda ez?

1. Lehet a természetes életben kiemelkedve – Istenhez kapcsolódó.

Most még az általános ember alakjánál maradjunk. Tehát lehetnek ezek pogányok is... Mi a természetes életet élő szent emberek vonása?

a) Kereső kutatás – az égiek felé... A sok pogány bölcselő (Buddha, Szókratész, Mohamed...) ezek világához tartozik. – De az egyszerű nép fiai is!... Gondolj a Gangeszben „tisztulók” jóakarataira!... Isten pedig a **szándékot** nézi! (Pl.: a hindu begárdok...).

b) Isteninek érzett erkölcsi törvényeknek hűséges **élői**... Jól jegyezd meg: „... Ezzel igazolja, hogy a törvény követelménye szívébe van írva, amiről lelkiismerete tanúskodik és önítélete is, mely hol vádolja, hol fölmenti – azon a napon, amikor az evangélium szerint Isten Jézus Krisztus által ítélkezik az emberek rejtett dolgai fölött” (Róm. 2,15-16). – Ez azt jelenti, hogy Isten szemében az **ilyen életzárándok** Isten családjának élő tagja.

2. Lehet a természetfeletti életben Istenből és Istenben élő.

Ez már **természetében** Istent hordozó. „...hogya... az isteni természet részeseivé legyetek...” (2Pét. 1,4). Itt már azokról van szó, akik végrehajtották ezt a parancsot: „Bizony, bizony mondom neked: ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). – De milyen ezeknek élete?

a) Tekinthető – földi életkeretben... Alapja: a teljes újjászületés. Ennek mozzanatai: **temetése** a múlt hibáinak, **vétele** az isteni megszentelő kegyelemnek és **élő életté alakítása** az égi kiáradásnak. – Ennek kialakult embertípusa: a lelkiekért és Istenért élő ember. Nem hord glóriolát a földön, de sugárzó életfénybe vonja őt magát és embertestvéreit. Ennek életmódja: a köznapi ember szokásos élete, amelyet áthat az ember- és Isten-szeretet tüze. – Íme: a föld szent embere.

b) De a föld szentje – az ég jövő lakója. – A természetfeletti élet mibenlétének kérdése ezen alapon tárgyalandó: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt” (1Kor. 2,9). – De a tagadó megállapítás később ilyen **tartalmi** értékelést nyer: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem” (Jn 11,25-26). – Majd **részleteiben** ilyen értelmezést talál: „Ma még csak tükörben, homályban látunk, akkor majd színről-színre. Most csak töredékes a tudásom, akkor majd úgy ismerem, ahogy én is ismert vagyok. Most megmarad a hit, remény szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,12-13). – És valójában mi ez? A világra **tudat és akarás nélkül** küldött az Úr. A világban öntudatos szellemi tökéletesedésben közeledhetünk az ég Urához. A „hazatérés” égi fényvel világított percében pedig égi Atyjához tér a földi élet kialakult zárándoka. – Jelszó: a szent ember élettartalma: **égből-égbe!**

Bef.: Minden „szent” életkép lehet, de az isteni kegyelemmel, az **isteni természettel** gazdagított ember az igazi, teljes **életeszmény**. Ez az ember – az Isten terve, és ez az ember – az **élet embere**. Ezt az eszményt kövesse az ember!

B/ Hogyan nevelnek az élmények?

Az egész B/ részben **gyakorlati** útmutatásokat kell adni arra nézve, hogy **minél több élményt** gyűjtsünk, mert ezek **titkos raktára** az „évelők” dinamikájával hat. Szinte jelszóvá lehet: **az élmény állandóan ható élettényező!!**

1. beszéd: Mik az élmények?

Bev.: Látszólag új területre jutunk, de valóban régi életben is meglévő, ám egy kissé kevés figyelemre méltatott életjelenségről fogunk szólni. – Figyelem! A tanítás és tapasztalat **emléke** az ember szellemi életének – sokszor tudatalatti- tartalmává válik, az érzésvilággal kapcsolt életesemény pedig **élményemlékként** pihen a lélekben. – Mik tehát az élmények?

1. **Érzéshullámmal átjárt életadatok**. Az emberi szellem nemcsak **kapja**, hanem **befogadja** is a kívülről jövő behatásokat. Ezek lehetnek megfigyelt **tapasztalatok**, között **igazságok**, vagy **esztétikai** behatások stb. De, ha ezek **csak** adatszerűen maradnak emlékünkből, akkor **emlékismeretként** szállnak a lélek mélyére (Pl. emlékszem egy-egy óra anyagára...). De ha **érzésvilágunkkal** (jó, vagy rossz!) **kapcsolódnak**, akkor élményekké lesznek. – Lényegük?

a) Emlékük erősebben vésődik lelkünkbe. Nem csupán az emberi élet – mondjuk így agybanymott emléke, amely felébreszhető...

b) Ez annyit jelent, hogy sokszor nem értem magamat... Miért ez az **idegenkedés**, vagy **túlzott vonzódás**?... Csak hosszas **elemzés alapján** jutok a dolgok gyökérzetére (Pierre **Janet**: „Analyse psychologique”, **Freud**: „Psychoanalysis”)...

2. **Így azután életnyomokat hagyó eltemetett életbenyomások**. Fontos szó: **életbenyomások!** – Kissé nehéz a különbség kirobantása (emlék – élmény?), de szorosan fogva a fogalmat, reájövünk, hogy **tényleg** van eltérés emlék és élmény között.

a) Az **emlék** – lélektartalmunk Klió-szerűen felírt adatsora. Ide raktározódik minden történés, tu-

dás stb... Ezeket az emlékezet őrzi és az erős reagondolás visszaidézi. – **Alvót** ébreszt az ember! (Pl.: emlékeidézés!).

b) Az **élmény** – ugyancsak lélektartalom, de **elpihenve is tevékenykedő!!!** Lényeges jegye, hogy **életmozgást, életérzeshullámot** futtatott át rajtunk és így **életerőink egyikeként** pihen meg lelkünk mélyén. – Nem is pihen, hanem **tudat alatt is** dolgozik. Lényeg: a lélekmélység titkos tevékenye!!

Bef.: Így álljon elénk az élmény és ezen az alapon értékeljük nagynak, mert **tevékeny életindító**.

2. beszéd: Az élmények felhalmozása

Bev.: Az emberi élet annyira egységbe forradó, hogy értelmi, akaratí mozzanatai alig maradnak jó, vagy rossz érzés hullámkörén kívül. Amin pedig kisebb-nagyobb intenzitással átszalad az érzélem, az már a **fogalmi emléknél** nagyobb kincsünk lesz, mert az már **élményállományunk**. – A dolog úgy képzelendő el: a nagyvilág és a kisvilág hullámverésében állunk, sőt a mindenség Urának személyes érhullámzása is körül fog bennünket, tehát **állandó következetességgel** olyan behatások érnek, amelyek érzésvilágunk érintése után **élményekké** lesznek (Pl.: történelmi évszám – **fogalmi emlék**, de Magyarország diadalmas kulturális előretörésének látása – **élmény**). – (Ilyen példa több hasonló hozandó fel! Lehet egyéni emlék és élmény. – Hazaérkeztem – emlékszem, de igen megdicsértek – élményem...). – Hogyan halmozódnak bennünk az élmények?

1. Tudatos tervszerűség nélkül lelkünkbe törnek.

Van olyan életörvénylés, amely körülöttem forrong és én benne élek (Pl.: vihar, bombázás, gyümölcsérés, úszóverseny... stb. stb.). – Hogyan jut mindez lelkembe?

a) **Ha** csak **történelmi eseményként** jut a lelkembe, akkor **ismerethalmozás** megy végbe, de ha **érzésvilágomat**, egyéni életemet érintik a különféle események, akkor **élménnyé** lesznek (Pl.: öröm, szenvedés kísérte!). – Az út tehát az, hogy hallom, látom, érzem és így a lélek mélyére juttatom. A halmozás tehát – **betörés!**

b) De lényeges jegye az élményhalmozásnak, hogy azt **átérzem** és így **átéljem**. (Jó olvasgatni **Bergson** és **Prohászka** műveit, ahol az élményvilág fenséges hatópéldái találhatók!) Biológiai terület... Igen sok pszichikai terület: **fóbiák** (alapjuk: átélés!)... Itt még szűkítsük le gondolatainkat arra a területre, ahol a tudatos tervszerűség nélkül törnek be és raktározódnak el élmények...

2. És tudatos tervszerűséggel lelkünkben felhalmozódnak.

Az igazi nevelőnek és esetleg gyógykezelőnek azonban azt is tudnia kell, hogy az emberi lélek élmény mennyisége **tervszerű ráhatással** felfokozható. – De hogyan?

a) A közlött igazságokat **élénk** és **egyénien átélhető** módon közlöm. Van egyszerű előadás (ez az unalom unalma és legfeljebb „Schulfuchs” munka!), de van **szuggeráló hatású** élményként rögződő közlés (Pl.: a híres szónok beszéde, a lelkes tanár előadása. – Minket Rózsa Vitál dr. görög tanárunk faszcinált a görög tanulásra).

b) Az életbe **élénken átélhető** eseményeket juttatok. – Mik ezek? Kirándulások, mozik, bálók, szórakozások, meccsek, ünnepélyek, kedves társaságok, jó felelet-jegyek... Persze mindez a **rossz vonalán** is érvényes. De itt úgy kell felfokozni az eseményeket, hogy a **romboló hatások** elriasszanak a követéstől. – Mindkét esetben **elemi hatással** fognak dolgozni az élmények!

Bef.: A felhalmozódó élménysor olyan raktártartalom, amely **állandó feszültségben** tart és mindig cselekvésre **izzít**.

3. beszéd: Az élmények feltámadása

Bev.: A halmozódó élménysereg a lélek mélyén pihenve „**sub limine**” „alszik”... Olyan ez, mint a „Csipkerózsika”, vagy Wagner: Brunhilde Walkür-jének „elaltatása” és titokzatos élete... – De kérdés: alvó és élettelennek maradó-e az élménysereg? **Ibsen** felel reá mondván és címül adván egyik színdarabjának: „**Ha mi halottak feltámadunk**” (olvasandó ez vagy a „**Kísértetek**”, vagy „**Rosmersholm**”). – És mi hogyan értelmezzük – az élmények feltámadását?

1. Lehet feltámadásuk tőlünk, tudatos terveinktől függetlenül történő...

Mivel **csak** szenderegnek, azért mindig és csendesen hatók (Pl.: a múlt bűn titkos ereje csendesen izzít... Vagy: az első szentáldozás élménye finoman nemesít...). – De mit észlelünk a mi életünkben?

a) Feltámadnak a múlt élményei. Hirtelen és váratlanul emlékezetünkbe lépnek; sőt a kellemes, vagy kellemetlen életérzeshullámot is felidéznek... Mitől ébrednek fel?... Nehéz megválaszolni, de

megközelíti az igazságot: **hasonló, ellentétes, körülményekben egyező** stb. események kopogtatásakor.

b) És tevékenykednek a feltámadt élmények. – A csendes, tudatalattiság idején is indítóan hatnak, de a felébredés pillanatától kezdve **ütemesebben** tevékenykednek. – Az ébredés tehát nemcsak – mondjuk – a köbreemelés tudásának jelentkezése, hanem – esetleg – a köbreemelés nemtudásából fakadó büntetések átélése miatt szinte felrezzenti a félelem érzését és az algebra iránti averziót. – Egy élmény!!!

1. Lehet feltámadásuk tőlünk függő és így tervszerűen ható.

Az emberről tudni kell, hogy olyan „csodakürt” birtokos, amelynek felharsonázására megjelennek – az eltemetett múlt élmények... Hogy segítsenek! (Pl. Siegfried kürtje...). – Mit hoz a „lélek Siegfried kürtje”?

a) Indítja – a felébredést. – De hogyan? – Az élmények nem **hallanak**, tehát a „Siegfried kürt” szavát is analogice kell magyaráznunk. – Az emlékeidézés **szellemidézésével, a hasonló események beállításával**, a múlt élményeinek **eredményei feltárásával** ébresztgetek...

b) És irányítja a tevékenykedést. Itt már nem a „kürtszó” dolgozik, hanem az élményben gazdag lélek tevékenykedik. – Olvassunk csak el olyan élettörténetet újból, amely erősen hatott a lelkünkre, azonnal **tevékenykedni** kezd a felébredt múlt élmény. – És ez mindig áll – a **jó és rossz élményre** egyaránt (Pl.: a jó vonalán rekollekciók, újabb és újabb lelkigyakorlatok végzése, a lélekben élő elhatározásaink renovációi stb. – De ugyanígy van ez a bűn vonalán is! Bűn helyének felidézése, körülményeinek átgondolása, büntársak látása stb. stb. Új és új ingerek feltámasztása és a lélek izgatottsága folytán az erős megállás meggyengülése).

Bef.: Mit tartsunk tehát az élmények feltámadásáról? Hatók és döntően cselekvők! – Vigyázz reájuk, mert tevékenykedve: **Zauberlehrlingekké** válhatnak! – Uralkodni kell tudnod felettük!!

4. beszéd: Az élmények titkos dinamikája

Bev.: De igazán alvók-e az élmények? Már többször említettük, hogy **nem halott emlékek**; de itt **külön is és nyomatékosan** azt akarjuk kifejtetni, hogy **megmagyarázhatatlannak látszó életmozgalmaidban** – titkos élmény jelenlétét keresd és találd! – Mit kell ugyanis tudnod a lélek titkos hatóiról?

1. Az élmények csendes pihenésükben is tevékenykedők.

Gondolj a „téli álmat alvó” fák, magvak, rügyek életére... Ezek belső dinamikája **állandó!!** -Az emberi élet mélyén „pihenő élmények” sem **tétlen erőhalmozók**. Csendes dinamikával dolgozók és épp ezért nagyon hasznosak, vagy nagyon veszélyesek! – Mi a munkájuk?

a) Indítják és befolyásolják cselekedeteinket. – De tudat alatt! Tőlünk függetlenül. És így **némileg** a felelősség csökkentésével (Pl.: **voluntarium** foka a felelősség kisebbitésének, vagy nagyobbításának alapja!).

b) Színezik, ütemezik, erősítik, gyengítik akarati kikezdéseinket. Épp ezért így kell őket értékelni:

α) Ha jóra segítenek, akkor nagy értékek (szeretve gondozandók, gyarapítandók!).

β) Ha rosszra hangolnak, akkor nagy életterhek (minden módon küzdeni kell ellenük!).

c) Sőt itt-ott **majdnem** a kötőerő döntő hatalmával követelődznek (lehet olyan fok is – a rossz vonalán –, amikor biológiai kényszerre – **patológia!** rögződnek, vagy erkölcsileg „**moral insanity**” erejével hatnak).

2) És éppen titkos tevékenységük miatt nagy figyelemre méltatandók.

Ha tehát lelked zavarai, vagy nagyütemű lendületei észlelhetők, akkor **nagy gonddal** vizsgálj lélekmélységeidet, hogy leleplezd a mélyen dolgozó erőket és lélekuralommal **szabályozd indító** erőiket.

a) Le kell szállnom a lélek mélységébe! – Persze: megismerés céljából. Tudnom kell, hogy milyen **élettani** (szokásból eredő „reflex”-ek stb.) és **lélektani** (ellanyhult akarat, torz „álmegismerés és ítékezés”) gátlások, vagy a cselekvést könnyűvé tevő **beidegzések**, szokások – habitus – lakoznak bennem!... Persze mindezt azért kell tudnom, hogy jövő helyes cselekvéseim érdekében hasznosítsam.

b) Uralmat kell szerezni a sodró erők felett. – Igaz is (Freud és P. Janet tanítása!) ugyan, hogy a **megismerés és felszínre, öntudatra hozás** maga is segít... De az túlzás, hogy a „sub limine” után teljes a hatóerő-megsemmisülés (Pl.: ha **tudom**, hogy a paráznaság bűn és káros, abból még nem következik, hogy többé nem teszem). – A tudatra jutás után **tervszerű lélekmunka** következzen (akarat-

edzés, helyes élvezet keresés, energiátranzpozíció, kegyelmi erők értékesítése stb.).

Bef.: Miképpen magyarázható ez a titkos dinamika?... Valamiképpen az **élet vitalitásához**, az **élők csendes növekedéséhez** hasonlítható. Biztos, csendes és mégis biztosan **biztos**, az élő szervezetek növekedése pedig csak a sejthasadás, gyarapodás ténye, de nem **belső** dinamikája értelmezhető! Az emberi értelem a **legmélyebbre** nem igen hatolhat...

5. beszéd: Az élmények osztályozása

Bev.: A „tudat alatti világ” értelmezésével kell kezdenünk, ha az élmények osztályozásával akarunk foglalkozni. – Itt ugyanis nem arról az osztályozásról lesz szó, amely szerint egyszerű megfigyelés alapján vannak **jó és rossz élmények**, hanem arról a mélyebben fekvő és nagyon nagy jelentőségű **lélektani megítélésről**, amely **belső dinamika különfélesége** alapján osztályozza az élményeket. – Milyen képet tárnak így elének az élmények?

1. Vannak pillanatig hatók... Ezt a csoportot olyan élménysor tölti ki, amelyek: egy-egy élmény a **hatás pillanatában** és a közvetlen **átfutási időpontban** hat. Ilyen: egy **kis** dicséret, kis büntetés. Kis öröm, kis fájdalom.

a) Ezek lelkünk pillanatnyi érzettartalmi... (pillanatnyi örömök, vagy szomorúságok). – Igen jók – hirtelen hatásra (Pl.: fellelkesítők!)

b) Épp ezért maradandó jellegű mélyreszállással nem lehet számolni. Ezt pedig azért jó tudni, hogy ilyen kis megindulásokat sohase tartsunk döntően erőseknek. (Pl.: ez a kifejezés: „ezentúl jó lesz” – nem erős alap!).

2. Vannak mélyreszállva folytatólagosan indítók.

Itt már a nagyobb érzéshullámozás szülőiteiről lesz szó.

a) Ezek erős léleksodródást okoznak és a mélységek mélyére szállnak. – Nagy volt az életünkbe lépéskor hatásuk, mélységben elpihenően nagy a „helyzetenergiájuk”.

b) Ezek a mélyreszállva állandó indító erőket képviselnek. – Sőt: intenzitásuknál fogva magukba zárnak!!! Így tehát – akár jók, vagy rosszak-, nagyra értékelendők és **minemőségük szerint** hasznosítandók. – A jó „önnevelő” és „nevelő” állandóan számon tartja őket.

3. És vannak érthetetlennek látszó erővel követelőzők.

Ezek – belépésük percében- az intenzitásuk folytán a lelket teljesen átjárók és a lélek mélyén tanját ütők.

a) Ezek valósága – épp a lélekvihar okozás miatt- forrongóan forradalmiak. **Felajzották**, vagy depresszív **letörték** az ember életét... **Olyan** hatást okozva **ilyen** nagymérvű tartalommal lettek a lélekmélységek lakói... Érthető tehát, hogy feltörésükkor nagy és döntő hatalmat követelnek!

b) Ezek lélekben lakozása állandó **viharfelhőt** (rossz vonal), vagy **életderűt** (jó vonal) forszíroznak (Pl.: gondoldj – rossz vonal- a **melankolikus**, pesszimista emberre! Vagy – jó vonal – az asztenikus, optimista lelkületére!). – Sokszor megállapítható, hogy a sötét vagy derűs lelkület, vagy rossz és jó élettevékenység ebből a **nagy intenzitással** belépő és **zuhatagozással** mélyre szálló és **erős dinamikával követelőző** lendületből magyarázható (Példák! Testi szenvedések, lelki tragédiák, szellemi összeomlások – „traumákká” lesznek!).

Bef.: Osztályozást kerestünk?... Belső és kiható dinamika szemszögéből – ezek az igazi osztályok.

6. beszéd: Az öröklés problémája

Bev.: Hogyan születünk, azaz hogyan, milyen életkézségekkel, milyen életterhekkel és életkinccsekkel lépünk az élet területére? „Tabula rasa”, vagy már a születésnél is „tabula scripta”-e az ember?... Ez a kérdés is azért érdekel bennünket, mert fejlődő életünk szemszögéből fontos: milyen kincsek és milyen terhek pihennek bennünk... Az egyik arra kötelezne, hogy minden talentumunkat értékesítsük, a másik arra kényszerítene, hogy ellenük küzdelembe szálljunk. – Kettős kérdés áll elénk: mit jelent számunkra az öröklés törvénye, és hogyan érvényesül felette a lélek ereje?

1. Az öröklés törvénye szerint kincsek és terhek töltik be életünket.

Olyanok, amelyeket a szülőktől, ősszülőktől hozunk. Illetve: őstől. – Mik ezek?

a) Először – **testi** életre vonatkozó. Alkat, anatómiai különlegességek, hajlamok, bizonyos betegség-készségek. – Ezek azért fontosak, mert a **testi tökéletlenségek** (sánta, púpos, vak, vagy beteges gyengeségek...) rendkívülien nagy hatást gyakorolnak a lélekre („Minderwerthigkeitsgefühl”) – Ol-

vass: a „jelzett” emberek lélektanáról...

b) Másodsorban – **lelki** életre vonatkozik. Fontos: nem a **Ribot**-féle (L'Hérédité) elgondolásban, amely szerint a lélek is örököl terheket, vagy kiváltságokat (jellemtelenség, vagy művészi készség stb.), hanem olyan elgondolásban, hogy a **lélek akcióképességét** előmozdító, vagy gátló **testi berendezést** örököl az ember (Pl.: Kubelik nem játszhatna művészileg lehangolt, vagy tört hegedűn; vagy finom ujjakat öröklő és finom hangot felfogó dobhártyát kapó lehet muzsikusként utód...). Lényeg: az eszközt örökölhettük és így **ezen át** jól, vagy rosszul dolgozhat az **Isten teremtette lélek!**

2. Az öröklött energiával hatók felett győzedelmes lehet életünk.

Ez a tétel azért fontos, mert itt domborodik ki az **ember alanyiséga** és így szuverenitása. – Sőt ennek értelmezése magyarázza a felelősségtudatot.

a) Lehetséges a győzelem – a testi vonalon. Figyelem! A beteges, patológikus esetekben igen nehezen, vagy sehogy (örültek). De itt nincs is **emberalany**, aki kikezdi, hanem **emberlény**, akit viszi az élet. – Hogyan győzhetünk? Természetes gyakorlatokkal, gyógyszerekkel stb.

b) Lehetséges a győzelem -a lélekre ható tényezők vonalán. – Mégpedig hogyan?

α) Ha testi gátlók akadályoznak, hogy magasabb lelki tevékenységet végezzünk, akkor a gyakorlás és gyógyítás segít.

β) Ha pedig lelki erőink gyengék, akkor a felsőbbrendű kegyelmi erők erősítsenek!

c) És biztosan lehetséges -a kegyelmi élet kibontakozásának vonalán. – Itt azzal induljunk meg: a kegyelmi életben „újjaszületik” az élet. Ez a **magasabb rendű életerő**, amelyre a b/β. alpontban hivatkoztunk. Belső dinamikája pedig miben áll?

α) Az isteni természet birtoklásában. „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm. 5,5).

β) És ennek a „televénynek” isteni „termelő” munkájában! Lényeg: isteni a televény -isteni a lélek lendülete és bontakozó gyönyörűsége.

Bef.: De miért szoltunk itt az öröklésről? Hisz ez nem az élmények problémája!... Igaz! De **tudatalatti erejük** az élményekkel hasonlóan **ható tényezők**. Itt kell tehát ezzel a ténnyel megismerkedni, hogy ható erejüket értékesítsük, vagy gyengítsük!

7. beszéd: A szerzés problémája és metodikája

Bev.: De lehetséges-e, hogy magunk szerzünk és helyezünk el a lélekben élményeket? Igen! – Sőt az a nevelő és önnevelő feladatok egyike.

Éppen azért kérdezzük majd a mai megbeszélésben: miben áll az élményszerzés ténye és hogyan valósítható az élményszerzés módozata?

1. Az élményszerzés az embernek tudatosan is tehető gyűjtő munkája.

Kettős gyűjtés folyik a lélekben.

a) Egyik: **tudatos erőfeszítés nélküli felhalmozás**. Ez a „**mélységre szállás**”, azaz „**sub limine**” **érzés titka**. Ide tudatos terv nélkül száll le minden jó, vagy rossz élmény (Pl. nagy öröm, nagy fájdalom, váratlan események... Törölhetetlenek lesznek a lélek világából). – Ezért van: minden ember lélekben élménykomplexum. – Jól ki kell fejteni: **minden** érzéshullámot kiváltó esemény – akár akarjuk, akár nem- élményként száll a lélek mélyére! Azért nagyon kell ügyelni nevelőnek és ifjúnak, hogy válogassa az életkörülményeket, amelyek élményhatást gyakorolnak vagy gyakorolhatnak...

b) A másik: a **tudatosan elhelyezett** és fokozatosan gondozott „**élményhalmozás**”. – Ebben a munkában már sok a **tervszerűség** és így tudatosan célratörő az „elpihenő élmény”... – De hogyan hat a jó és rossz élmény?

α) A **szeretet területén** él és dolgozik egyikük. – Olyan élményekre kell gondolni, amelyek nagy örömet hoznak (találkozások – évek után; diadalaratás stb.). Ezek mind szeretetből fakadnak. – Jelszó: a szeretet a lélek legnemesebb kincse!

β) A **gyűlölet területén** él és dolgozik a másik. – Olyan élményekre kell gondolni, amelyek nagy fájdalom szülöttei és nagy bosszúállás izzítói. Sajnos, ez is valóság; de minden erőfeszítéssel dolgozók ellene a nemes ifjúság. – Jelszó: a gyűlölet az élet „sötét éjszakája”!

2. Az élménygyűjtés módszere pedig az életeseményeknek az érzésvilágon való átvezetése.

Itt arról lesz szó, hogy az élményeket tervszerű lélekneveléssel kell gyűjteni, illetve a károsak elhelyezkedése ellen tudatosan kell küzdeni. – Mi tehát a módszer?

a) A **jó élményeket** a szeretet érzéshullámába, a kellemes átélés lélekörömébe kell juttatni és ilyen érzés és lélekrezgés **után** a „mélyre” **süllyeszteni**. Így: **nem** marad **logikai emlék**, hanem **életszolgálatban tevékenykedő** hatóvá leszen. – De minél erősebb lendülettel ment át az esemény érzésvilágunkon, annál elevebb és ütemesebb az élményhatás! (Gondolj pl.: keresztelés, elsőáldozás, házasság, családi ünnep, apa és anya névünnepe, nemzeti ünnep, emberiség kultúrájának erőteljes előretörési ténye: az első röplés, televízió például stb. stb. tudatának vagy átélésének észlelése...).

b) A **rossz élményeket** pedig – az érzéshullámzás ellenére- tudatosan el kell **hessegetni**, de leginkább **ellenhatókkal** kell ütemüket kisebbiteni.

α) Az **elhessegetés módja**: megfosztom az öröm kincseitől... Leszakítom róluk a csábító külső ködment és így nem engedem hivalkodó győzelemtudattal a lélek mélyére... Röviden: **köznapivá silányítom** és így **hivalkodó erejét megtépázom**.

β) Az **ellenhatások értékesítésének módja**: a transzpozíció, a szublimáció és a lelki természetfeletti szemszögből való értékesítés. Itt az átértékelésről, szinte légiesítésről és kegyelmi átnemesítésről van szó. Az első: a behatásokat **jó irányba** sodrítom; a második: a szerelem érzsét **szeretet magaslatára finomítom**; a harmadik a természetes életerőket -a kegyelem ajándékaival gazdagítva- természetfeletti életem szolgálatába állítom (Pl.: túlzott önteltség élményei élnek bennem... Hogyan lehet őket a természetfeletti élet erőivé értékesítenem? Az isteni kegyelem vételével (isteni természet!) a **vég nélküli, isteni ember öntudatát ébresztve**, az isteni hivatottság **önérzetét** keltegetve az **isteni élet élésére** lendítem a túlzott földies, **gőgös** önértékelőt!).

Bef: Hogyan halmozódnak tehát az élmények? Az **élet sodra** hozza és a **tudatos akarás** is halmozhatja! -Jelszó: gyűjtsd a jókat és gyengítsd a rosszakat!

8. beszéd: Az „uralom” problémája

Bev. (Olvasandó bármilyen író műve a szabadakaratról!): Itt az a kérdés: döntően erős-e az élmény, vagy győzedelmes lehet-e felette az ember?

Fontos probléma: szabad-e az ember? (Rott: „Szabadakarat”; Payot: „Az akarat szabadsága”). – Valóságban tehát az **uralom** kérdéséről van szó. Arról: **döntően alany-e az ember?**

1. Az alanyi ember -az ellenálló, tárgyi jellegű erőket leküzdheti.

Ez itt inkább **módszertani** problémák sora (az akarat szabadságának elméleti problémája máskor fejtegetendő). – Az előző előadás 2. pontjának b. alpontja már célzott erre a munkára, de a részleges és gyakorlati módszer ismertetése most következik. – Hogyan megy végbe?

a) Szembeladva... **Per exertitia!** Ez a jelszó! – De ennek gyakorlata így magyarázandó:

α) A kicsinyeken induló szembeszállások és cselekedetek **ellenélményeket** adnak és azok felhalmozódása az előzőket elgyengítik.

β) Az állandó szembeszállások, próbálkozások az akarat erőit gyarapítják.

γ) Végül a gyakori cselekedet **reflex-szerű** könnyedséget eredményez.

b) Átértékelve... **Per transpositionem!** Ez a másik jelszó. – És mi ennek értelme? Figyeljük meg az emberi lélektartalom jellegét és tevékenységi erejét. Pl.: az ösztönös életerő jellege a személyiség megsokszorosítása. Tevékenységi ereje: az új életszolgálat örömmel, élvezettel kísért keresése. – Ez a tény! – Most azután hogyan lehetséges ennek az élethullámzásnak **áttételezése?** A felelet ez: az életszolgálat vonalát tartva, a **lelkiélet-szolgálatra** emelem törtető energiáimat és a testi ösztönzőerőnek igényét a lelki megnevelés látásából fakadó lelki öröm élvezésére magasztosítom. Mi áll így elő? A megemelt szolgálat felhasználja az előzőt szolgálalni akaró életerőket és magasabb rendű örömmel telíti az emberi szellemet.

2. Az alanyi ember saját belső erejét, a szellemiség erejét értékesítheti.

Ez sem elméleti vita, hanem gyakorlati megvilágítás legyen. Arról legyen itt szó, hogy az ember **szellemiség** belső fölnye folytán uralkodhat és uralkodjék az alsóbbrendű, anyagi életadatok felett. -Mégpedig hogyan?

a) A helyes és tervszerű önismerettel. A lényeg ez: megismerem, hogy milyen élményhalmaz gyülekezik bennem. Sőt arra is ügyelek, hogy hogyan hatnak reám a **jó** és **rossz** élmények. Ezek **statikai** ismeretek és **dinamikai** megállapítások. Ebből az következik, hogy az élményeim helyes ismerete reávezet azok helyes értékesítésére.

b) Ezt pedig végezhetem tervszerű és következetes lélekmunkával. Fejleszttem a jók hatását és gyengíttem a rosszak kihatását (Pl.: az utóbbinál igen fontos az ellentétes lélekmunka végzése, mert a

felfokozott erénygyakorlat elgyengíti a rosszra hajló élményhatásokat. – Így gondolhatunk arra is, hogy a teljes önzésre nevelt gyerek szerény és lemondó élete elgyengíti az előző élmények hatását...).

c) Végül eredményt érek el **új élmények erőinek felvételével**. Ez azt akarja mondani: élj olyan életet, amely – jó – élményekkel gazdagítja lelkedet!

α) Lehetnek ezek természetesek. Minden szép életöröm élményként halmozódik fel (Pl. kirándulás, szép mozi, football meccs, verseny, Olympia stb.)...

β) Lehetnek ezek természetfeletiek. Minden lelki boldogító esemény és kegyelemfelvétel élménysorral gazdagítja a lélek szentélyét (Pl.: év elején végzett szentgyónás, lelkigyakorlat, a lelkiatyával folytatott „lelki kollokvium”, testvérek elsőáldozása stb.stb.)...

Bef.: Végül is mi az eredmény? A szabadakarat – elméleti kérdésének más alkalomra tolatván ki megvitatása (hittanóra!) –, leszögezhetjük, hogy a **gyakorlati élet** a lélek uralmát biztosítja, és az **egyéni gyakorlat** pedig önnönéletünkben diadalmasszá teszi alanyi értéket feltáró szellemi lelkünket.

9. beszéd: A lélek dinamikája

Bev.: (Példák kedvéért igen hasznos olvasmány Mester: „Kelet nagy gondolkodói”): Az élmények felett áll a lélek; épp azért az **élmények értékesítése** a lélek dinamikus erejének feladata. – Az előző előadás az „uralom kérdését” feszegette, a mostani pedig az uralom gyökéretéről, a lélek belső szellemi dinamikájáról fog szólni. – Mit tud és hogyan tud dolgozni a lélek?

1. Éppen szellemsége folytán úrrá tud lenni az anyagiasság felett.

Ennek a tételnek fejtegetése két részből álljon. Legyen első részében **magyarázó**; tárjuk fel azt, hogy a lélek – uralma teremtetvén-, **magában hordja az uralom feltételeit**. – Legyen a második rész **gyakorlati**: ez mutasson reá arra, hogy miképpen érhető el az uralmat gyakorló **lélekdinamika**.

a) Lelkiségünk – épp szellemségünk folytán!- magába zárhatja a teremtett világ minden erejét. – Bontsuk részekre ezt a nagy igazságot!

α) A lélek a **tér, idő felett álló szellemi valóság**. Ez a magyarázata, hogy mindent magába zárhat.

β) De a lélek **alanyi kikezdő**. Ez a gyökéretete annak, hogy a teremtmények és lélekbehatások, élmények felett is hatalmat gyakorló. Értelme: **a sok tárgy felett** diadalmas ő, – **az alany!** („amit” mozgatja az, **aki!!!**).

b) Lelkiségünk fel- és leértékelheti az élmények erejét, hasznát, kárát és az értékelés nyomán nagyobbíthatja, vagy kisebbítheti azok magukkal sodró erejét (Pl.: az esetleges „múltunk” ösztönös életörömei a bűnös szenvedéllyé fokozódó „élményhalmozást” hordozzák magukban...). A „múlt” további „ösztönös jelen”-re hangol... Igen ám, a lélek fenséges szellemereje **át tudja színezni** a múlt élményeit és így **erősíti, vagy gyengíti** azok hatását, hatásait (Pl.: gondolj csak Buddha életére, akinek tobzódó örömeiben töltött ifjúsága, minden fájdalomtól s látásától elzárt élete **kielte magát** és egy feloszlásnak induló **embertest látása** – teljes önmegtadódóvá tette egész életét!). – És ez nem észlelhető a mi életünkben is???

2. Éppen szellemsége folytán szellemiesíteni tudja az anyagiasság felé ívelő indításokat.

A hangsúly itt: a **szellemiesítés** fogalmán pihen. Amíg ugyanis az 1. pont az uralom **elméleti valóságát** tárgyalta, addig a 2. pont a **szellemiesítés gyakorlati módszerét** ismertesse (kapcsoltassék az előző óra anyaga is!!!). – Hogyan tudjuk szellemiesíteni az élet „lélekkapuján” belépő élményeket?

a) A valóságok valóságával, a **több oldalról való megvilágítás** módszerével **igazi érték** szerint értékelhetjük az életjelenségeket. – Itt arról a szellemiesítésről van szó, amely az **anyagias élmények mulandó jellegét**, illetve **végnélküli értékét** tárja fel és így **igazi értékmegállapítást** végez (Pl.: a testi és anyagi örömei mulandók, a szellemiek és természetfeletiek maradandók!).

b) A helyes fel-, illetve leértékelés után fel-, vagy lefokozzuk igényeinket. – Itt arról kell szólni, hogy a **helyes látás után** a tisztultabb és magasabb rendű életörömei **után** kezd vágyódni a lélek. – Lám! Ez a vágyakozás-felfokozás valójában a kifelé látó lélekmunka **dinamikája**, amely végül is a belső és helyes **ébredtetője** leszen.

c) A helyesen hangolt igények ébredése után kielégítjük igényeinket.

α) Lehetne ilyen szerényen szólni: **kielégíthetjük** igényeinket... Mintha azt mondanók: jól látunk, jól értékelünk, tehát könnyedén fordulhatunk a **jó felé**. Ez a szerény ember életítéletének mondható.

β) De lehet ilyen fölényes és diadalmas optimizmussal is szólni: valóban és teljesen **kielégítjük**

életünket. Ez azért több, mint az első és szerény állítás, mert ez keményen leszögezi, hogy a lélek elé állított „tisztá értékelés” ereje **elevenen ragadja** és az **ellenhatások gátjait lerombolva** diadalra juttatja az ember lelkét (Pl.: van ilyen magával ragadó erő. – Lásd: „...Ennek hallatára fájdalom járta át szívüket. „Mit tegyünk hát, testvérek?” – fordultak Péterhez és a többi apostolhoz. „Tartsatok bünbánatot, felelte Péter, és keresztelkedjete meg mind Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára. Ezzel elnyeritek a Szentlélek ajándékát. Az ígélet ugyanis nektek és gyermekeiteknek szól, valamint azoknak, akik távol vannak ugyan, de akiket meghív magához Urunk Istenünk” (Ap.Csel. 2,37-39). – Továbbá: „gratia efficax” kérdése...).

Bef: Milyen végső következtetést vonhatunk mos le a mondottakból? Röviden ezt: a lélek szellemisége uralomra képesít és az életadatok átszellemiesítése útján az összes adatok feletti **dinamikus hatalomhoz segít**. – Hát még ha idekapcsoljuk a természetfeletti kegyelem vételét és indító erejét is!?!

10. beszéd: Az „újjászületés” lehetősége és a krisztusi evangélium

Bev.: És ha teljesen „anyagias” az ember?... Sőt: és ha teljesen „elaljasult” az ember?... Akkor is van „újjászületés”. Mégpedig a **természetes életvonalon is...**; de mindenekfelett a **természetfeletti** életsíkon. – Hogyan?

1. A természetes élet új fordulathoz juthat.

Annyit jelent: láthatom, kisebbre-nagyobbra értékelhetem a múlt életszakaszomat és így változtathatom életrányomat. Vannak – áttérők!! De hogyan megy ez végbe a lelki életben?

a) Változhat természetes életkeretem. Voltam gyenge és lettem erős. Voltam beteg és lettem egészséges. Voltam kézműves és lettem szellemibb területen dolgozó. Voltam ösztönös ember és lettem fegyelmezett (Pl.: iszákosból absztinens). – Ezeknek a változásoknak okai: fejlesztő testkultúra, bontakozó érvényesülési vágy, növekedés, természetes erkölcsi érzület felfokozódás. – A tények tapasztalhatók, azok pedig a helyesebb látásból fakadó személyes elhatározásokra visszavezethetők.

b) Válgathat természetes lelkiségem. Most egészen a **szellemi életvonalakra** kell gondolni (igazság-, szépség-, jóságigénylés!).

α) Tanulmányaim elmélyedése – természetes lelkületem átalakulását hozhatja. Mehet ez magasba törően és felléphet lehajlóan. – Az igazság ez: „sapientia parva a Deo abducit, uberius hausta ad Deum reducit”.

β) Művészi fejlődésem is új élettípushoz juttathat. – Vagy élvezem, vagy teremtem a szépet. Mindkettő életváltoztatást hozhat.

γ) Erkölcsi, társadalmi meglátásaim és tapasztalataim újabb lelkiséget szülhetnek bennem.

δ) Vallási kutatásaim pedig az eget felé fordíthatják élvezethajhászó múltamat (Lásd: Buddha életét...) – (Itt olvasd az előbb is ajánlott Mester: „Kelet nagy gondolkodói” művét).

2. A természetfeletti élet pedig – megszülethet.

Most azután olyan területre jutottunk, amely az Isten tervében élő ember szellemiségének legteljesebb és legértékesebb kivirágzása. – Mit akar ez jelenteni?

a) Mesterünk szava, hogy **szükséges** az átalakulás: „Bizony mondom neked: ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). Ez pedig annyit jelent, hogy a lélek természetes televénye az isteni természet részese léssen, és így az „isteni televényből” fakad ki az „új ember” életteljessége (Olvasd: Trikál „Nova creatura” c. művét).

b) Életnek iskolája pedig azt mutatja, hogy **van** ilyen átalakulás. Gondolj Szt. Pál damaszkuszi útjára... (Érdemes felolvasni az Ap.Csel. idevonatkozó szövegét: 9.fej.). – Gondoljatok Ágoston megtérésére. Sőt gondoljatok a nagy megtérők sorára... („Sie hörten seine Stimme”, Freiburg; „On road to Damascus”, New York...). De gondolhatsz a népek megtérésére... Sőt valóságban láthatod ezt az átalakulást – önmagadban... Gondolj csak arra: szinte filmtekercként pereghet alá életed! – mutatván: milyen átnemesedést mutat személyes életed!?!...

c) Az életnek pedig felmagasztalódása az a valóságban **ilyenné változott emberpéldány**. – Kik mutatják ezt? Felelet: a szentek. Azok, akiknek életében megismétlődik a krisztusi életkép és akiknek életén kiverődik a kegyelmi gyönyörűség. Ennek alapja: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). Ennek alakja: a **szentek életképe** (Itt ismertetni lehetne a szentek egy-egy alakját, de különösen Szt. Ferenc „szeretetet sugárzó” lélekarcát!).

Bef.: Végül is mi mindezeknek értelme és értéke? Az a diadalmas „jó hír”, evangélium, hogy az

ember nem szolgálja, hanem **ura az egész földnek** és az Isten szeretetének csodás kiáradása folytán **új-jászült teremtménye az égnek!**

C/ Hogyan alkotnak életet a felénk táruuló és bennünk sodródó energiák?

Itt arról lesz szó, hogy a természetes és természetfeletti életadatok (talentumok és kegyelmek) miképpen bontják tökéletessé életünket? Jól figyelj! A **természetes erkölcsi élet** az alap, **rajta** (nem belőle, mert a természetfeletti élet alapja: a kegyelem!) bontakozik, virágozik ki a **természetfeletti élet**. – Így csengjen minden szavunk! Így tehát **mindkettőn** kell dolgoznunk.

De a főhangsúly arra a gondolatra helyezendő: **„én vagyok”**, aki az Isten adta kincsekkel sáfárkodom. Igaz tehát ez: „self-made man” (maga alakította lény) az ember.

Olvasmányoknál a nagy embert értékelő írók műveit olvasd! (Goethe: „Faust”, Madách: „Ember tragédiája” stb. stb. **Ellenvonalon**: Szophoklész: „Sorstragédia”, továbbá Szondi: sorstragédia-elmélete stb. stb.). Igen fontos: itteni oktatásokban mindig az **eszmények és élmények** szemszögéből ítéld!

Természetesen itt is **széles előkészítő olvasmányok és tanulmányok** folytatandók. Azért, mert itt útmutatásokat akarunk adni! Mégpedig úgy, hogy összes évközi olvasmányaink **jegyzeteit** összegyűjtjük és így **saját élményeink** leszűrt példáival díszítjük előadásainkat. – **Milyen területen** gyűjthetünk szép példákat?

a) **Alapanyagot** adhatnak az emberélet **célját** kutató élettani, lélektani, teológiai és misztikus írók művei. – Minden olyan munka, szépirodalmi, illetve művészeti munka vagy színdarab, mozi stb. felhasználható, amely a **lélek mélyén pihenő erők** (jók, vagy rosszak!) **érvényéről** beszélnek.

b) **Részletes anyagot** adhatnak azok az írók, akik az **élet átalakulásának mozzgó erőiről** **szólnak**. Itt olyan regényírókra, színműírókra, mozifilmekre gondolok, amelyek a **való élet** kereteinek átörésével foglalkoznak (Pl.: Dickens: „Twist Olivér”...). – De itt a **diák saját életének** adatairól, **gyakorlati** lélekintőiről is sok példa hozható fel (Pl.: utazások, bemutatások, tábori élet, esetleg katonai tapasztalatok és élmények...).

c) **Külön tanulmányozandók** a logikai emlékek és lélektani élmények kérdései. Igen ajánlható: Bergson, Eucken, Jung, Prohászka, továbbá P. Janet, Adler, Freud. – Ugyancsak idekapcsolhatók a **szexualpedagógia** szélesen terülő irodalmi (Pl. Foerster, Tóth Tihamér, Koszterszitz stb. Külföldön pl. az angol Stall művei stb.)...

d) **Példák szempontjából** minden olyan nagy és nevezetes történelmi, vagy fantázia szülte személyek **életéből** meríthetünk, akiket kiváló **eszmények**, vagy **élmények** irányítottak.

Eszmény szempontjából például idézhetők nagy **politikusok, hódítók**, akiket világraszóló eszmények ragadtak meg. – De ugyancsak idehozhatók azok, akiket a **tudományszeretet** és így az **ember-szeretet** tüze hevített (Pl.: Newton, Galilei, Pasteur, Michelangelo, Beethoven stb. stb. Széchenyi, Washington, Lincoln, Tolsztoj, Dosztojevszkij, Gogol stb.)... Ezek mind **eszmények** alakítói és kitűzői. – Végül a felfedezők is idézhetők, mert ezeket is eszmények vezetik! (Pl.: Shackleton, Nansen, R. Scott stb.). – Idekapcsolhatók azután a **vallási életeszmények** hőszai. A szentek, a vértanúk sorára gondolhatunk! Sőt! Azok a **nevelők** is idetartoznak, akik a **valláserkölcsi életre** akarnak nevelni! – Élettörténetük (még Buddha, Mohamed is), de különösen az égi **Mester** élete, apostolainak hűségese élettörténete igen sok **életeszményt** közöl.

Élmény szemszögéből igen sokat adhatnak az **életüket megfordító** „megtérők” (Pl.: Saulus – Paulus – bibliai élő példák egyike; Augustinus – Szt. Ágoston, Assiszi Szt. Ferenc; továbbá az írók és művészek élethősei: Bourget, Mauriac, Francois Coppée, Verlaine, Claudel, Papini, A.Gide, Strindberg, Huysmans, Pellico Silvio, Ady E. stb. stb.). – Ezek életfordulói **élmények** hatásai.

De itt is sok példa található a saját és diákjaink **egyéni** életében. Ezek beállítása azért fontos, mert a **tapasztalat** minden **élményelméletnél** több és értékesebb.

e) **Előadás alaki** szempontjából olvassunk sok elevenen érő **klasszikus szépirodalmat**. Észrevételül reánk ragad az újkori magyar nyelv zengzetessége és elevenen ható ereje (Vörösmarty, Arany, Tompa, Petőfi, Kosztolányi, Sík, Mécs stb. stb.)... Ne tartsuk méltóságunkon alulinak a szép formák átvételét.

Az **előadásnak lendületét** tekintve pedig tanuljunk a nagy rétoroktól: lélekhevét és tüzesítő lendületet.

Mindezeket figyelembe ajánlva térjünk reá a **C/rész – gyakorlati értelmezésére!**

1. beszéd: Az „életfények” és az „Életfa” útmutatása

Bev.: Quo me vertam? Merre vannak a helyes **életeszmények** és merre sodornak a bennem élő **élmények**? – Az első: **megkeresendő**, hogy feléjük mehessek, a másik **megismerendő**, hogy akaratom ellenére **ne** sodorhassanak!

De természetes, hogy az is kialakítandó, hogy új és új **eszmények** és új és új **élmények** vezéreljék egész életemet. – Lássuk: **quo me vertam?**

1. Az Isten gyújtotta „életfények” felé. – Ez az első fejelet. Ez az első fejelet pedig reáutal a **természetes ember** életútjára és így fényvetésével reávilágít az **emberi életösvényre**. Van ebben – Isten adta **életeszmény**, és segítő lehet ebben – ember gyújtotta **élménysorozat**.

a) Feltűnnek előttünk az elméleti irányt mutató „isteni tüzek” (Evangélium szavai!). De feltűnnek előttünk ezt az életutat járó „szentek élő alakjai”... Követésre indul az ember!...

b) De felébrednek így a saját életünk **élményei** is (reagondolás, értelmezés, átélés!...). Ennek eredménye az újra arrafelé indulás, ahol ezek fakadtak...

2. Az „Életfa”, a Keresztnek fényvetése felé. – A második fejelet. Ez már a természetfeletti ember életútjelzése. – Itt is azt keresem, hogy hogyan lép elénk az **élet egyetlen és teljes életeszménye**, az Úr Egyszülöttjének **emberi élete**, és hogyan éltetett engem **életélménnyel** a keresztút követése.

a) A Mester úgy tűnik fel előttem, mint áldozati Bárány. Róla szól a próféta mondván: „Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhok leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját” (Iz. 53,7). Róla ír az evangélista Ker. Szt. Jánossal szólván: „Nézzétek, az Isten Báránya!” (Jn 1,29 és 36). – Sőt állítsam csak magam elé a Mester életének mozzanatait... Ezek az **eszményi életvalóságok** nem maradnak nyomtalanul lelkemben.

b) A múlt életemnek **élményei** pedig a Keresztfához fűződésemről szóljanak! Gondolj csak a **teljes** megtérésed tényére! Mennyi öröm fakadt fel lelkedben – a bocsánatot adó **„Kereszt fénye”** és a leereszkedő szeretete folytán?!... – És **ez az élmény** néma és halott volna?... Csak idézd fel elevenen és érezni fogod: tevékenyen dolgozik lelkedben.

Bef.: Taposd az első, természetes életutat és beletorkollik életed a másodikba, a **„természetfeletti”**. – Végül is egybefutva – a boldog élethez vezet.

2. beszéd: Az újjálobbant „életfények”

Bev.: És ha „elaludtak” lelkem előtt az „életfények” és habzsoló örömök miatt elhagytam az „Életfának” útmutatását?... Kínálkozik-e **ilyen ember** számára is „igaz útra térés”?... Gondolj Papini **„Kész ember”** c. művére vagy pedig Szt. Ágoston „Vallomásaira”. – Olvasd, idézd és megkapod az igazi fejeletet. – És ez hogyan szól?

1. Újjálobbanhatnak az „élettüzek”.

Lehetek ezek elméleti, életet irányító isteni **eszmények**, nagy emberek, szent emberek **életének** magunk szemlélté **eszményisége**. – De lehetek a múlt szent élmények is lélektartalmad alkotói. Ezeknek indító ereje kézenfekvő! – És ha kialudtak?...

a) Újra gyűjthetja az isteni kegyelem (sok életeszményünk is „újból lobbant”: Saulus -Paulus... Ennek kettős állomása van.

α) Legyen törődötten bánkódó az ember (itt a bűnbánat magyarázandó. **Eszmény:** Mária Magdolna, **élmény:** saját első gyónásom öröme).

β) Biztosan száll lelkembe az égi kegyelem. – Mesterünk életfeltételül kötötte ki: „Ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). És ennek a feltételnek teljesítését szeretettel meg is ígérte: „Kérjétek és adnak nektek, keressetek és találtok...” (Mt 7,7). Sőt a Hozzá alázkodóknak (Lévi, Zakeus, Péter) meg is adta. – Így tehát mi is várhatjuk!!!

b) És újra élvezheti életének boldogságát a megtisztult ember.

α) Akár -a tiszta látás fényére gondolok... Az isteni szó életfény léssen: „Mert a parancs szövének, a tanítás világosság...” (Péld.6,23).

β) Akár -a tiszta élet valóságára gondolok... A megtért bűnösöknek alázkodó élete – csodával határos!

2. Új életet élhetnek a „kialudt élő tűzhelyek”.

Itt fokozni és részletezni kell az előző b. alpontjának **β.** részét. – Ott csak alludáltunk reá, de itt fejtegetjük ezt az „új életlehetőséget”. Mit tesz a kegyelem és ennek hatása alatt az ember?

a) A **kegyelem** kiégeti és eltünteti a múlt súlyos felelősséget hirdető **élményeket** („sub limine”!?!). – Tehát: „új természetünk” lesz a jövő tevékenységek televénye! – De a **jó élmény** mint szent életadat **felelevenedik** az „isteni természetben” és így diadalmas és erős üteművé lesz.

b) Az **ember** pedig feltüzesedik az **újjaalakulás lehetőségének és tényének** erejéből. Meglátja az elérhető életeszmenyt!, a „szent ember képét” és lendületes erőfeszítéssel ennek kialakítására készíti életét. – Persze az ilyen életben való **kitartás** állandó kegyelemvételben erősödik és fokozódó lélek munkában nyer kiteljesülést.

Bef.: Hogyan fogjuk egybe a mondottakat egy állandóan lélekben maradó **példával**? Legyen Herkules a példánk! Megtisztulhatott „Augias istállója” is. Csakhogy Herkules kellett hozzá... Megtisztul az emberi lélek is, csakhogy Istenember kell hozzá! Lám! Ez az „Életfa” szeretetáramlása lesz a „Styx folyó”.

3. beszéd: A mi életünk alakulásának filmtekerese

Bev.: Születéssel indulunk és az öntudatra ébredés percétől felelősséggel járjuk az életalakítás útját... Az egész élettörténet azután látszólag leperog, de – amint az előzőkben mondottuk –, lelkünk mélyén fekvő „filmtekeresként” megmarad... – De a kérdés nem olyan egyszerű, mint látszik. Itt ugyanis nem arról van szó, hogy emlékből élő-e a múlt, hanem arról, hogy dinamikus ható-e és hogy mi, vagy ő az úr a mi jövő életünkben? Mi a kettős kérdés felelete?

1. Emlékben, élményben és így életerőben minden fennmarad.

Kissé kemény és ijesztő ez a megállapítás, ha az **erkölcsi rosszra** is vonatkoztatjuk...

a) Pedig igaz ez így is emberi elgondolásban. Mert **jó és rossz** egyaránt felhalmozódó életkincsek és életterhek. Örök igazság: felelősségteljes a múlt, mert szabadnak teremtett lény az ember. A felelőség pedig nemcsak arra vonatkozik, hogy a múlt tettei jutalmat, vagy büntetést hordoznak **magukban**, hanem arra is áll, hogy a **jövő életünk mineműsége is** ezektől a hatóktól függ. – Így tehát igen ügyeljél ember, hogy értékes élmények legyenek jövőd szülőivé!

b) De vigasztalóan boldogító az isteni kegyelemvétel csodájában. Mármint abban az ismeretben, hogy a **múlt felett is** úrrá lehet az ember. Mert itt az az „újjaaszületés” adatik, amely elsősorban **temeti és megsemmisíti** a múlt „életroncsait”... Mintha azt hirdetnék: nem lesz „torzó” az ember, hanem új életet élővé lesz a „visszatért” tékozló fiú. – Túlzás a Szophoklész, Payot, Szondi féle „sorstragédia”, mert törekvő lélekkel újja alakít az Isten kegyelme (Ibsen is túloz!). – A megigazult lélekátnemesedés. Mégpedig lélektermészet vétel: olyan, amelyről így ír Szt. Pál: „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm. 5,5).

2. De Isten hozzánk szállása után csak a jó értéke marad.

Ennek alaphangja: **temettetik a rossz és virágba szökken a jó**. Mintha ezt énekelnénk a **rossznak**: nehezedjék reád a feltámadást gátló életsziklatömb; és így zengenénk a **jónak**: örök virágzásba fakadjon belőled diadalmas életed!

a) Tehát „fehérré moshatja” véres ruháját Ágnes asszony (Arany J. balladája)... Az igaz, hogy **nem** a folyók vizében... Sem a Gangesz folyó ömlésében (hindu hit)... hanem a bánatkönnyek csordulásában (Gárdonyi: „A fehér lovagok”)... Persze: isteni az **indító** kegyelem, emberi a **bánkódó** töredelem, és **isteni életté válik** az „újjaaszületett” emberi élet.

b) Tehát tisztán hordhatja lélekköntösét a tiszta élet diadalmasa. Mert azt is tudni kell, hogy **ilyen eszmények és élmények** is élnek, ilyenek is tevékenykednek és – boldogan mondhatjuk- egész életre kihatnak. – Mindezekből azt az elhatározást kell magunkkal vinnünk, hogy a minden erőnk megfeszítésével reánk is álljon ez a vigasztaló igazság, amelyet így fogalmaz a Mester: „Ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). Nevezheted: lelkigyakorlatnak, nevezheted: szentgyónásnak; de végső igazsága így hangzik: az a lélek Istennel való találkozása, hogy értheti: **úrrá** lesz az emberi önmaga felett!

Bef.: Végső következtetés: forgasd csak le életfilmed tekercsét! **Egyszer** temesd el a rossz életszakasz történetét, vedd az életátalakulás égi kegyelmét és látni fogod, hogy isteni életadatokat gyűjt „életfilmed” tekerese...

4. beszéd: A naggyálevés ősi vágya

Bev.: Miben lehetne megjelölni az élet ősi vágyát? Röviden kifejezve: ez a **naggyálevés akarása**.

– Még a rossz gyerekember is **feltűnővé** akar lenni -a fékevesztettség tombolásával. **Nem tud győzni - a jóság erejével**, diadalt keres -a **gonoszság kitöréseivel** (Shakespeare: „III. Richard” I. felvonás, 1. jelenet: „Elhatároztam, hogy gazember leszek”). – A jó ember pedig csak **előre tör**. Nagy érték volna, ha ebben az előretörésben mindig győzedelmes lenne az ember! – Kérdezzük most: mi ennek a törtetésnek gyökérszeme és győzedelmes lehet-e az ember jó élete?

1. Maga a Teremtő diktálja – természetünk szaván át – a győzelemre törtetést.

Ez nagyon vigasztaló, mert az égi Atya – természetünkben adott talentumainak egyike. Így tehát - isteni kincs. – Nézzük csak **részleteiben!**

a) Maga a törtetés is kegyelem. Alaplendülete az emberi életnek; mégpedig olyan, amely mindig ezt harsonázza: előre!

α) Lehetséges – a természetes életvonalon. – Jelszó: alakíts magadból „több embert”.

β) Lehetséges – „ad astra” magaslátára hívón (Nietsche túlzása az „Übermensch”). – Jelszó: légy a föld szentje. – Krisztus parancsa: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48).

b) Ennek erejét fokozza az eszmények és az élmények sora. – Akár a múltból erednek, akár a jelenben jelentkeznek! – Példával kezdhetjük. A mag magában hordozza a jövő fának minden virágát és gyümölcsét... Mégis a harmat, eső, jó talaj és csókoló zefír nélkül nem pattan sziromba a virág... Az emberi élet ősi ereje, a „nagyálevés vágya” is úgy bontakozik **életté**, hogy mintában áll elé az **eszmény** és segítő erővé alázkodik az **élmény**. – Egyszóval: segít. A bontakozás lendületét erősíti és így **értékként** lép az ember életébe.

2. Maga a Megváltó követeli – az égi kegyelmek vétele útján – az egekig való emelkedést.

De a „nagyálevés” nem áll meg a természetes ember lélekszépességénél. – A Mester szava istenivé alakítandó emberről szólva mondja, hogy Isten fiai vagyunk...

a) Ennek a „jó hírnek” földre hozója – az Úr Egyszülöttje. Ennek a hivatásnak életté alakítója a föld zarándoka. Olvasd csak: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

b) Ennek a „jó hírnek” hirdetője a tanító Mester. – Ennek a „jó hírnek” hallgatója és követője az ember. Sőt, ennek a „jó hírnek” további hangszórója is az ember. Olvasd csak: „...tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek” (Mt 28,20).

c) Ennek a „jó hírnek” áldozatos megvalósítója is a Mester. Életével Önmagában, kegyelmével pedig az ember lelkében.

α) Ő – az „Áldozatos Bárány”. Olvasd csak: „Küldd el, Uram, a bárányt, a föld urát...” (Iz. 16,1); „Nézzétek, az Isten Báránya!...” (Jn 1,29).

β) Az ember -a hazatérő báránynép. A Mester mondja: „...Legeltesd bárányaimat” (Jn 21,15) és: „Az én juhaim hallgatnak szavamra, én ismerem őket, s ők követnek engem” (Jn 10,27).

Jól jegyezd meg: erre az életmagaslatra emel a Mester, hogy ezen az **„életfensíkon”** boldog legyen az ember!

Bef.: Összefoglalás: olyan elemi ez a lendület, hogy mindenki találgatható. – Mégis „kanyargó” is az út, mégis reátalál az ember (megtérők!). – Csak a **legtökéletesebb fokot** is érje el az ember!

5. beszéd: Példaképek és utánpótlások

Bev.: De vannak-e ilyen emberek a földön? Azt is kérdezhették: élnek-e szentek a földön? – Aki a művészek lélekvetületét, a gloriolát keresi, az pesszimiztikusan **tagadólag** felelne. Aki azonban a **lélektörtetés áldozatos életét vizsgálná**, az **igenlően** felelne. – Nézzük kissé részletezve ezt a kérdést.

1. Példaképünk az Úr „szentjeinek” serege.

Ezt sokszor hirdetik, azért érdemes úgy vizsgálni: vannak-e ilyenek és miképpen lesznek ezek: példaképek?

a) Vannak köztünk élő „szent emberek”. Nézzük csak az emberek csoportját!

α) Sokat **„szentté avat” az Egyház**. Ezek kiemelten állítatnak elénk, mint akiknek élete isteni voltát csodákkal erősíti az ég Ura.

β) **De igen sokat „szentnek mintáz” az áldozatos élet**. Ezek felett nem mondott ítéletet az Egyház, de **életítéletet** hirdet az **életük**. Gondolj csak az áldozatos szülők nagy csoportjára, továbbá a szenvedést vállaló „Krisztus népére”, majd a mártíromságig áldozatos nemzeti hősökre; lélektavaszt sugárzó gyermeknépre, missziós kórházak áldozatos „szentjeire”, a „szamaritanus” követőire...

b) Életük emelkedő vonalán – életképek. Mégpedig azért, mert élénk lépve **élő élet** alakjában hirdetik az Isten igéit.

α) Ha **bukásokon** is mentek át, akkor a **megtérésben** példaképeink. Gondolj Mária Magdolnára stb. stb.

β) Ha **életkiteljesedést** mutatnak, akkor ebben életképeink. Gondolj kis szt.Terézre, szt.Ferencre stb. – De gondolhatsz a mai életben áldozatosan Krisztust keresők tömegére... (Pl. a hindu begárdok!)

2. „Élő utánzatok” a föld zarándokai.

Ezek egyszerűen így nevezhetők: mi vagyunk, vagy mi lehetünk ezek az „**utánzatok**”. Ezek az „életutánzatok” a most élő emberek, tehát **mi is!**

a) Lehetünk! – Mégpedig miért?

α) Látjuk életüket. Csak keresve keressük az életfényeket! Aki keres, az talál: „Keressetek és találtok, kérjétek és adnak nektek...” (Mt 7,7). – Olvasmányok: igen sokat segítenek (Pl.: R. Scott élete, vagy az **ifjú szentek** élettörténete stb.)...

β) Magához ragad. Mégpedig annál elevebben, minél élénkebben rajzolódik élénk a ragyogó életpélda (Olvasd vagy moziban nézd: „Öten voltak”... Vagy: Harraden: „Rachel regénye”!...)

b) Legyünk! -A vágy elemien ragad, az akarat készségesen hajoljon erre! A nemesebb és istenibb élet magasabb és boldogítóbb!

α) Mintázzuk életüket! Keressük meg életrugóikat! Próbáljuk magunkban is megtalálni azt. – Keressük azután az életalakításuk módozatait és eszközeit. Próbáljuk ezt a lemintázást.

β) Éljük az isteni életet! Ez azután a legmagasabb életforma. Ennek gyökere a kegyelem és ennek kivirágzása az isteni élet. – Itt azután állandóan hangsúlyozandó, hogy ez a forma nem a földről való „elröppenés”, hanem a földön élő „diadalmas életderű”. – Jelszó: Isten népe – a derű népe!

Bef: Mi a végső megállapítás? Legyünk a példaképek hűséges utánzói, hogy a mi életünk is példakép legyen – az utánunk jövő utánzó nemzedéknek.

6. beszéd: „Per minima – ad maxima”!

Bev.: És a kibontakozás útja milyen? Rövid felelet ez: kicsiségek gyakorlása útján haladjunk a legnagyobb cél felé. Talán ezt mondhatnók: a kisebb erőfeszítést igénylő eszmények és élmények ragadjanak meg előbb, és azután a nehezebben elérhető indítsanak. Ebben azután ne kételkedjünk, hogy a kisebbek – nagyobb erőfeszítésre hangolnak, hanem tegyük, tegyük, tegyük ezt az életgyakorlatot!

1. Kicsiségek sorozatával kezdeményezz!

Ne elméleti vita következzen, hanem gyakorlati útmutatás adandó. – (Itt igen sokat segít Foerster: „Az élet művészete” c. könyve. Továbbá: Tóth T. **ifjúsági** iratai! – Egyébként minden akarat-traininget magyarázó irat is hasznos).

a) Mik legyenek ezek a „kicsiségek”? A reggeli ébredéssel kezdheted. Szinte „labdaszerűen” pattanj fel a fekvőhelyről... Hideg vízben gyorsan mosakodj... stb. stb. Mind **kicsiség** és **erős akaratú emberré** fejleszt. – Ha gyengének bizonyulnál, gondolj a kirándulások, táborozások lüktető **élményeire**... Sőt! Figyeld csak: ezek a múlt élmények maguk is lendítenek. A múlt örömei – a jelen örömeire figyelmeztetnek.

b) Mi módon halmozódnak nagy erőfeszítésre a „kicsiségek”? – Hasonlással kezdheted.

α) Mít hoz a sportban – a training? Edzi, fejleszti az izmokat és könnyeddé teszi a lendületes mozgásokat. – Íme, ez a **pozitív** nyereség és fokozatos tökéletesedés.

β) De ez **negatív** is áll. A por állandóan szaporodik és halmozódva eltemeti a szép vonalakat... Az emberi életben is **elputyhüdnek** az energiák, ha tétlen tunyaságban pergetjük életünket.

2) Nagy dolgok végzésével zárój!

Ez már – a csúcspont! – Mi ebben az eszmények és élmények szerepe? Azt is kérdezhetném: mások és magam múltja lehet-e az én jövőm alapja? De az **egész életre kihatóan?** – Hogyan lehetne ezt elérnem?

a) Az Úr legáldozatosabbjainak **nehéz példáját** állítom magam elé. Mégpedig úgy, hogy szegénység-, önfegyelem-, lemondás-, küzdés- és szenvedés-vállalással emelkedem hozzájuk. – Talán nehéz ez – **elméletben**, de elég könnyű a **kicsiségekben való utánzás** – **eredőjeképpen**. A kicsiségek **erő-**

felvevői – a nagyok **teljesítői!**

b) A múlt élmények erős sodrású sorozatát teszem indítóvá. – Ebben szerep jut a rossz és jó élménynek egyaránt.

α) A „**rossz élmények**” eltemetését végzem és ütőerejét letöröm az ellentétes **jó cselekedetekkel!** (Pl.: a gyűlölet fékevesztettségét az áldozatos szeretet gyakorlásával! A haragot a fegyelmezett hallgatás erényével).

β) A „**jó élményeket**” pedig elevenné teremtem lelkem világában. Gyakran felidézem emléküket... Sokszor kiszínezem értéküket... Alkalmadtán próbára teszem akaratomat. – Végül is diadalra segítem sok nemes elhatározásomat. – De azt ne feledd: ha kevés az ember ereje, mindenek feletti az Isten segítsége!

Bef: A kicsiségekben való győzelem – nagy küzdelmek diadalára képesít. Rajta! „Macte nova virtute, puer”!

7. beszéd: „Per materialia -ad spiritualia!

Bev.: Az ember – testi és lelki alkata folytán – két területen pergeti életét. – De hogyan lehet diadalmasan kifejlődni? Mégpedig a legtökéletesebb vonalon? A felelet ez: éljenek állandóan előtted az **eszmények** és gazdagítsák lelkedet a **jó élmények!**

1. Indulj el – per materialia.

Az **életbontakozás** útját ugyanis fokozatosan, lassú emelkedéssel járja az ember. – Ne akarj azonnal a legmagasabb **életeszmény** szerint élni, hanem lassan emelkedjél a magasba! – Hogyan tegyem ezt?

a) **Győzd le** – a túlzott anyagi igényeket! Nézz az Úr igazi népére!

α) Akár a természetes élet **nagyjait** tekinted... Követésükre hívnak, és nyomukon járhatsz! (Pl.: Carnegie, Franklin Benjamin, nagy hősök, magyar „nagyok”...).

β) Akár a szellemi óriásokat nézed... (Pl.: ifjúsági szentek **derűs** élete!)...

b) **Fejleszd ki** – a lélek igényeit. – Itt már az igazi életfeladat **pozitív** vonalán mozog. De még ez is „természetes ember” életvonala... Az anyagi élet az alap, a szellemi élet a kibontakozás.

α) A tanulás egyik síkja. Tehát sokat dolgozzál, hogy világos látóvá lehess!

β) Az erkölcsi jóság a másik fokozata. – A „természetes erkölcsi embernek” lelke jó televény a természetfeletti életre!

γ) Az Isten keresése a tökéletesség. – Itt is a „természetes ember” életére gondolj! Az igazi kereső a nagy természet útján eljut Isten létéhez. „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető” (Róm. 1,19-20).

2. El fogsz érkezni – ad spiritualia.

Ez az **életállomás** az ember **szellemi voltának** igazi csúcspontja. Olyan, amely az élet valóságos „Táborhegye”. – Mindenki felfelé tör; mégpedig azért, mert a **szellem** az ember értékeinek olyan értéke, amely állandóan az igazi, örök **Szellem felé** lendül.

a) Épp ezért nem fog kielégíteni a földiek sora. De itt ne állj meg elméleti megállapítással. Ellenkezőleg, indulj el a tevékenység állandósításával. Gondolj erre: gyerekkorodban **tanulás, önnevelés** hozott sok értéket számodra. **Szólaljon** meg ez a múlt és **hangoljon** további munkára!

b) Épp ezért állandó igénnyel követelődzik – a szellemiek sodra. Itt már az Isten Személyével való **közös kapcsolatra** kell gondolni.

α) A szellemünk – Isten képe. Tehát az Ősképhez való fokozatos **hasonulás** az emberi szellemnek örök vágya.

β) Az Isten képét alkotó szellemünk – Isten kegyeképpen – az isteni természet hordozója is lehet. „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek...” (2Pét. 1,4). Tehát ezt is keresse és ezzel jusson az ember „Isten közelébe”!

γ) Végül az Istentől jött szellem és az isteni természettel tökéletesített ember örök vágygal törjön és érkezzék Istenatyja keblére. Onnét jött, oda térjen vissza!!

Bef: A „homo spiritualis” végül is „homo divinus”-szá magasztosul. – **Így** élhet a földön és **így** tökéletesedik az égben!

8. beszéd: „Per gratiam – ad vitam sanctam”!

Bev.: A fejlődés sodrában benne dohog az Isten kegyelme is. Ennek az egész életen át kísérő jellege, hogy – szinte a **tudat alatt pihelve** – állandó, lüktető **életélményként** kísér. – Tegyük csak vizsgálat tárgyává: mit ad nekünk ez az életünket, múltunkat átjáró isteni kegyelem?

1. Megadja – a tiszta látás fényét.

a) Fényt gyűjtött a lelkünkbe. Lehet ez eszmények fénye, vagy élmények tüze. Az isteni ige – fény! Az „isteni élet” alapja isteni kegyelem! (Olvasd: „Mert a parancs szövétnek, a tanítás világosság...” – Péld. 6,23; és a fent idézett 2Pét. 1,4).

b) Izzító meleget áraszt életünkbe. A tűz második ereje: a melegség terjesztése. Tűzhelyek nem csak világítanak, hanem melegítnek. – A lélek átjáró melegségét is biztosítja a kegyelem. Olvasd: „...Ugye lángolt a szívünk, mondták egymásnak, mikor útközben beszélt hozzánk és kifejtette az Írásokat (Jézus)?” (Lk 24,32). – Sőt, gondold vissza szent élményeid egyikére, amely a lelkedet lelkesítette. Nem érezted – e a kegyelem izzító hevét?

2. Megadja – a tiszta élet igényét. De amit Isten adott és ad, az felfelé törően tevékeny, **igényesebbé** teszi az ember lelkét. – Ősztöke az igény – ad astra! – Hogyan megy ez végbe lélektanilag?

a) **Szebbnek látom** a múlt élet varázslatos képét (Pl.: elsőáldozási élmény stb.). – Így azután **áhitozom** azután, hogy hasonló élményekkel gazdagodjam.

b) **Erősebb lendülettel** török azok újból való megszerzésére. – Jól jegyezd meg: sokszor **nem is tervszerűen** lépett életembe valamelyik szép eszmény, vagy élmény... **Most** pedig teljes törtető odafordulással keresem annak lélekbe lépését. Itt tehát az az akarat a döntő, amellyel igénylem az Úrnak magasabb rendű, Magához emelő kegyelmét. – És mi ez? Szellemi életet élni, amely a tiszta életben nyer kibontakozást.

3. Megadja – az isteni élet lehetőségét. És az igényes ember mit akar nyerni az ég Urától?

a) Szinte nem is tudná és nem is merné kérni, ha erre nem biztatná az égi Mester. „Újjászületésről” beszél a Mester, olyanról, mely a földön ilyenné alakít: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal.2,20). Az égben pedig ilyenné nemesít: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). – Ezt a kegyet nem is várhatja és áhítozhatja az ember.

b) De adományozhatja a szerető Isten. Az isteni Gondviselésben így lép elénk az Úr: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda...” (Jn 3,16). – A Messiás megváltó kegye pedig ezt eredményezi: „Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösök is: örökösök Istennek, Krisztusnak pedig társörökösök” (Róm. 8,16-17). – És végső diadala? Erről ezt zengi Szt. Pál: „Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről – színre. Most csak töredékes a tudásom, akkor majd úgy ismerem, ahogy én is ismert vagyok. Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,12-13).

Bef.: Mi az eredmény? **Mindent** ad az Isten; csak tervszerűen **használja és élje** a kegyelmet az ember. – Ez a szentté alakulás csodája.

9. beszéd: „Per naturam Dei” – ad „naturam divinam”!

Bev.: Miben áll az Istenatyánk legnagyobb kegyelme? – Méltán kérdezzük, mert sok **eszmény** és **élmény** halmozódik bennünk; ezek között kell keresnünk a legnagyobbat. – Ez pedig található az „újjászületésben”, amely a „föld gyermekeit” „Isten fiaivá” nemesíti. Ezt ugyanis a Mester tanítja így mondván: „Ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát” (Jn 3,3). – Hogy megy ez végbe?

1. Közli az égi Mester – az isteni természetet.

Ez a tétel nem könnyen érthető, de megközelíthető. – Magyarozatához azt a tételt kell boncolgatni: mi a természetünkbe helyezett isteni adomány és mi a természetfeletti életünk valóságos televénye?

a) **Szellemiség** a természeti kiválóságunk. Ennek lényege: **értelmünk, akaratunk és halhatatlanságunk**. Ezek is Istenhez hasonulásunk jegyei.

α) Ezek Istennek **mindenkinek** adott kiváltságai.

β) Ezek az Istennek **mindenkiben érvényt kereső** életkincesi.

b) De „**isteni természetünk**” a megemelt lelkünkben beleszállva benne élő égi ajándékunk. Ez már nem a természet járuléka, hanem a Mester hozta megváltásunk égi ajándéka. És lényege? Tárgyi-

lag nehéz meghatározni, de jelenségeiben lehet megközelíteni.

α) Olyan átváltozás, amely istenien lát – jót mindenben.

β) Olyan átváltozás, amely istenien akar tenni – jót mindenkinek.

γ) Olyan átváltozás, amely istenien tesz – jót mindenkinek. Röviden: veszi az ég természetét és szórja a szeretet kegyét.

2. Ennek erejével bontja ki az ember – az „isteni életet”.

Mert méltán kérdezhetnék: elégséges-e a fent jelzett életre a föld emberének természetes életkin-cse? A földi emberben több a gyűjtés lendülete és csak a természetfeletti ember életében erős a szere-teten alapuló **szórásnak** gesztusa. Ezért tehát a felvetett kérdésre a felelet: nem elég. – És az előző pontban fejtegetett „lényeges életjegyek” hogyan bontják ki az „isteni életet”?

a) Az örökké **jót** kereső, akaró és szolgáló ember – bár a földön jár –, mégis egekben szárnyal. Neki nem áhítózott igénye a földi, a múlandó, hanem **igénye: az örök Jó, az Isten. Földön jár és eget vár!**

b) Az **örök Jót**, az Istent igénylő ember azután a Szeretet birtoklásában daloló és muzsikáló szent-je az ég Urának. – Fra Angelico és kortársai találták el igazán az „isteni ember” képét, mikor muzsiká-ló angyalok képébe öltöztették az Isten házanépét. Lásd: Szt. Ferenc életét! Ő a dalos szentek egyiké-nek életpéldánya. – Ezt akarja érzékeltetni az angol közmondás is, amely az életmosolyt tartja a legna-gyobb kincsnek („Keep a little smile in the corner of the mouth”). – Jelszó: tiszta lelked kegyelmet hordozó és Isten természetét birtokló, ha szóval, tettel, étellel – Istent dicsőítő.

Bef: Így igaz lesz Szt. Pál szava: „Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai va-gyunk” (Róm. 9,16). – Ez pedig a boldogságok boldogsága!

10. beszéd: „Per vitam divinam” – ad vitam aeternam!!

Bev.: De melyik az a földi zárándok, amelyik **várhatja** az örök élet koronáját? – Ez nem a „végső állhatatosság” kérdése. Ez ugyanis különös égi kegyelem! Ez azt akarja kérdezni: ki az az ember, aki-nek **kialakult élete** – az örök koronának várományosa? – Próbáljon erre felelni a mai megbeszélés.

1. Az, aki „isteni élet” kegyelmében kopogtat az örök kapun.

De kicsoda?

a) Akinek élete Isten tervezte **eszmények szerint** alakult.

α) Hallott eszményi ígéket – és követte.

β) Élt „mintázott” életet és Isten szentje lett.

b) Akinek élete **isteni élményekkel** telített.

α) Lehettek ezek – gyermekkori és későbbi életből halmozódók.

β) De nem lehetnek a múlt hibáit és bűneit magukkal hozók.

γ) Végül is kicsoda az „isteni élet” hordozója? Az az ember, aki a tiszta élet köntösében zörget az örök élet kapuján.

2. Az, aki az Isten – szeretet teljes birtokában zörget az égi Mester szívkapuján.

De az örök élet végül is annyit jelent: hazatértem az Úr Szent Szívébe! Valójában ez az ország, amely előttem tárul a másik világban. – De ki előtt tárul fel ez a Szív?

a) Akinek élete rezonanciát mutat az isteni Szívvel. – Mi tehát a földi ember feladata? **Ezt** a rezo-nanciát szolgálni, és az egész életet **erre a felhangolásra** alakítani! Prózaian annyit jelent: ha szól igé-jében az Úr, teljesítse életével az ember!

b) Akinek élete telített az isteni szeretettel. – És miért? Azért, mert Isten a Szeretet, és a **Szeretet otthona** csak a **szeretetnek** lehet örök otthona. Ezért mondja Szt. Pál: „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13). – Ennek a szeretetnek eredete – az ég. Innen küldi az Isten. De ennek a szeretetnek otthona – az emberi lélek; itt kell életet teremte-nie. – Ennek a szeretetnek végső célja – a hazatérés. Így kell az **emberlétté nemesedett szeretetnek** hazatérnie az egék Urához.

Bef: Az **ilyen élet** – az Isten tervezte élet. Az „**Isten tervezte élet**” pedig a földi zárándok örök életének **biztos záloga**.